ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

33ՐԴ. ՏԱՐԻԹԻ 40 (1640) ՇԱԲԱԹ, ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2, 2013
VOLUME 33, NO. 40 (1640) SATURDAY, NOVEMBER 2, 2013

MASSIS Weekly
1060 N. Allen Ave. Suite 101
Pasadena, California 91104

ՍԴՀԿ Կեդրոնական Վարչութեան Հանդիպումները Երեք Յարանուանութիւններու Հոգեւոր Պետերուն Հետ

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան նորընտիր Կեդրոնական Վարչութիւնը ներկայացնող պատուիրակութիւն մը, գլխաւորութեամբ վարչութեան ատենապետ՝ Ընկ. Յակոբ Տիգրանեանին Երկուշաբթի օրը այցելեց Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Կաթողիկոսին, Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկէ հայոց՝ Ներսէս Պետրոս ԺԹ. Կաթողիկոս-պատրիարքին եւ Մերձաւոր Արեւելքի Հայ Աւետարանական եկեղեցիներու միութեան նախագահ՝ Վեր. Մկրտիչ Գարակէօզեանին, քննարկելու համար տեղական, շրջանային ու ազգային վերջին զարգացումները: Պատուիրակութեան մաս կազմեցին Կեդրոնական Վարչութեան փոխատենապետ պետական երեսփոխան Ընկ. Սեպուհ Գալփաքեան, Ընկ. Տոքթ. Եղիկ Ճէրէճեան եւ Ընկ. Շաւարշ Ակինեան, ընկերակցութեամբ ՍԴՀԿ Լիբանանի շրջանի Վարիչ Մարմնի ատենապետ՝ Ընկ. Ալեքսան Քէօշկէրեանի:

Շար.ը էջ 5

Ղարաբաղի հարցով՝ Հայաստանի վրայ նոր ճնշումներ

Անցնող Սեպտեմբեր 3-ին Սերժ Սարգսեան յայտարարեց որ Հայաստան որոշած է միանալ Ռուսաստանի ղեկավարած Մաքսային Միութեան, հակառակ որ մինչ այդ իշխանութիւնները կը յայտարարէին որ, այդ միութեան հետ ցամաքային սահման չունենալով, Հայաստանի մասնակցութիւնը գործնական չի կրնար ըլլալ: Միւս կողմէ, Հայաստան կը պատրաստուէր Նոյեմբերի Վիլնիւսի մէջ ստորագրելու Եւրոպայի հետ Արեւելեան Գործընկերութեան համաձայնագիրը, որուն շուրջ կայացած բանակցութիւնները տեւած էին աւելի քան երեք տարի:

Քաղաքական շրջանակներու մօտ տիրող կարծիքը այն է որ, Նախագահ Սարգսեանի որոշումը արդիւնք էր Ռուսաստանի Նախագահ Վլատիմիր Փութինի կողմէ եղած ճնշումներուն:

Հայաստանի դիրքորոշման մէջ կատարուած այս փոփոխութիւնը նոր կացութեան առջեւ դրած է իշխանութիւններուն, յատկապէս կապուած ղարաբաղեան հարցի հետ, ուր ճնշումներ կը կատարուին ոչ միայն Արեւմուտքի կողմէ, այլ նաեւ ոչ հայանպաստ յայտարարութիւններ կը հնչեն Մաքսային Միութեան անդամ միւս երկիրներուն կողմէ:

Վերջին օրերուն Եւրոպական Խորհրդարանը Արեւելեան հարեւանութեան երկիրներու հետ յարաբերութիւններու ամրապնդման եւ մինչ այսօր գրանցուած յառաջընթացի ու անյաջողութիւններու վերաբերեալ բանաձեւ ընդունած է, ուր անդրադարձ կատարուած է նաեւ Ղարաբաղի խնդիրին: Մասնաւորապէս, Եւրախորհրդարանը յայտնած է, որ Արեւելեան Գործընկերութեան անդամ երկրի կողմէ մէկ այլ երկրի տարածքներու գրաւումը խախտում է Արեւելեան Գործընկերութեան հիմնարար սկզբունքներուն: Եւրախորհրդարանը միեւնոյն ժամանակ ընդգծած է, որ խնդիրը պէտք է կարգաւորուի 1993 թուականի ՄԱԿ-ի չորս բանաձեւերու հիման վրայ, ուր կոչ կը կատարուէր դուրս բերել հայկական զօրքերը Քելբաջարի, Աղդամի եւ այլ «գրաւուած» տարածքներէն:

Միւս կողմէ, Ռուսաստանի հեռատեսիլի Թիւ 1 ալիքը հաղորդեց,

Շար.ը էջ 4

Արցախի Փոխ Վարչապետ Արթուր Աղաբէկեանի մամլո ասուլիսը

ՏՕՔԹ. Ա. ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

Իր անձին եւ առաքելութեան շուրջ արդէն իսկ ստեղծուած համակրանքին ու զօրակցութեան արտայայտութիւնն էր Արցախի հանրապետութեան Փոխ Վարչապետ Արթուր Աղաբէկեանի Քալիֆորնիահայ մամուլի հետ ունեցած յաջող ասուլիսը, որ տեղի ունեցաւ Երկուշաբթի 28 Հոկտեմբեր 2013, կ.ե. ժամը 5.00-ին՝ Հայաստան Հիմնադրամի Տեղական Կեդրոնական Մարմնի նախաձեռնութեամբ: Հրաւէրին ընդառաջած էին «Մասիս» շաբթ., «Ասպարէզ» օրաթերթ, «Նոր Օր» շաբթ., «Հայ Կեանք» շաբթ. "Armenian Observer" շաբթ. եւ «Նոր Հայաստան» եռօրեան:

Հայաստան Հիմնադրամի Տեղական Մարմնի կողմէ Արցախի Հանրապետութեան Ներկայացուցիչ՝ Պրն. Սարգիս Գօթանճեանի մամլոյ ներկայացուցիչներուն առաքուած բարի գալուստի եւ նախաձեռնուած ներկայ հանդիպման նպատակին մասին համառօտակի անդրադարձումէն ետք՝ խօս-

Շար.ը էջ 5

Ամերիկացի Գոնկրէսականները կոչ կ՛ընեն Սպիտակ Տան՝ չխոչընդոտել Հայ Որբերու Գորգի ցուցադրումը

Միացեալ Նահանգներու Ներկայացուցիչներու Տան անդամներ՝ դեմոկրատ Ատամ Շիֆ եւ հանրապետական Տէյվիտ Վալատաօ դիմած են Գոնկրէսի իրենց պաշտօնակիցներուն՝ իրենց ստորագրութիւնները դնելու Սպիտակ Տան ուղղուած նամակին տակ, ուր կոչ կը կատարուի վերատեսութեան ենթարկելու հայ որբերու կողմէ գործուած եւ Օսմանեան Թուրքիոյ կողմէ 1915-էն 1923 թուականներուն գործադրուած Հայոց ցեղասպանութեան ժամանակ որպէս ԱՄՆ-ի կողմէ ցուցաբերուած մարդասիրական օժանդակութեան համար երախտապարտութիւն՝ Նախկին Նախագահ Քալվին Քուլիճին նուիրուած գորգի հրապարակային ցուցադրումը արգիլելու մասին որոշումը:

Գոնկրէսականները կը յայտնեն որ, «Հայ որբերու գորգը» Միացեալ Նահանգներու պատմութեան մաս կը կազմէ եւ կը պատկանի Ամերիկայի ժողովրդին:

«Ամերիկահայ կազմակերպութիւնները աշխատանք կը տանին գորգը հանրութեան ներկայացնելու կապակցութեամբ եւ այս նպատակով բազմիցս դիմած են Սպիտակ Տուն եւ Պետական Քարտուղարութիւն, իրենց խնդրանքին ընդառաջելու համար: Ամերիկահայերու դիմումները, դժբախտաբար, տակաւին չեն բաւարարուած», - Ներկայացուցիչներու Տան միւս անդամներուն ուղղուած նամակին մէջ կը գրեն գոնկրէսականներ Վալատաօ եւ Շիֆ:

Նոյն պահանջով Նախագահ Պարաք Օպամայի աշխատակազմի ղեկավար Տէնիս ՄըքՏոնոյին նամակով դիմած է գոնկրէսական Պրատ Շըրմըն:

Գոնկրէսական Շըրմընի համաձայն, «Սմիթսոնիըն» թանգարանին մէջ կազմակերպուող ցուցահանդէսի ժամանակ «Հայ որբերու գորգի» ցուցադրումը չեղեալ յայտարարուած է Սպիտակ Տան կողմէ գորգը չտրամադրելու անբացատրելի որոշման պատճառով:

«Ուրոյն այս աշխատանքը պէտք չէ թաքցուած ըլլայ պահեստներու մէջ: Հակառակը՝ այն պէտք է մնայուն ցուցադրութեան դրուի «Սմիթսոնիըն» թանգարանէն ներս: Անցեալը ճանչնալը ու յիշելը կը բխի մեր պետութեան շահերէն: Մենք պէտք է ճանչնանք եւ դասեր քաղենք ողբերգական այս իրադարձութիւններէն, որոնց հետեւանքով որբ դարձած էին գորգագործները՝ երաշխաւորելու համար, որ անոնք երբեք չեն կրկնուիր: Կոչ կ՛ընեմ Սպիտակ Տան՝ պահեստարանէն դուրս բերել պատմական նշանակութիւն ունեցող այս գլուխ գործոցը եւ մնայուն ցուցադրման դնել «Սմիթսոնիըն» թանգարանէն ներս», - ըսած է գոնկրէսական Շըրմըն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

ԵՐԲ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆԸ ՓՈԽԱՐԻՆՈՒՄ Է ՆՈՐ ՍԵՐՆԴԻ ՀԴՄ-Ն

ՋԵՅՄՍ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

«Նախորդ տարիների ուսումնասիրութիւնը ցոյց է տալիս, որ ունենք խիստ անարդիւնաւէտ համակարգ, 94%-ն չէր հասնում այն մարդուն, որը աշխատանք էր փնտռում, միայն վեց տոկոսն էր հասնում շահառուներին: Սա մեր երկրի համար արդիւնաւէտ չէ, շատ երկրներ այսպիսի համակարգ չունեն, աղքատ երկրների համար այս համակարգը չի կարող արդիւնաւէտ լինել», - յայտարարել է վարչապետ Տիգրան Սարգսեանը, խօսելով գործազրկութեան 18 հազար դրամ նպաստները վերացնելու կառավարութեան քայլի մասին, որը ստացաւ ԱԺ հաւանութիւնը:

Վարչապետն իհարկէ իրաւացի է՝ Հայաստանում սոցիալական համակարգերը աշխատում են մեղմ ասած անարդիւնաւէտ, եւ դրանից օգտւում են գրեթէ բոլորը, միայն թէ ոչ նրանք, ովքեր յատկապէս ունեն այդ օգնութեան կարիքը: Իհարկէ, երկրում, ուր թաքնուած գործազրկութեան մեծ խնդիր կայ, գործազրկութեան նպաստը դառնում է յարաբերական:

Բայց, երեւի թէ սխալ կը լինի ասել, որ այդ նպաստը ստացողները բոլորն էլ եղել են ապահովուած կամ գործազրկուած, պարզապէս առանց որեւէ տեղ գրանցուելու: Ինչ որ մարդիկ այդուհանդերձ ստացած կը լինեն այդ 18 հազարը, լինելով իրապէս գործազուրկ եւ կարիքաւոր: Փաստօրէն, իշխանութիւնն այդ մարդկանց, որոնք անկասկած քիչ չեն, զրկում է անգամ 18 հազար նպաստից:

Այստեղ ամենաէականն իհարկէ նպաստը չէ, այլ այն տրամաբանութիւնն ու սկզբունքը, որով առաջնորդւում է պետութիւնը: Փաստօրէն, պետութիւնը կոռուպցիայի դէմ պայքարում է պարզապէս կարիքաւորներին զրկելով 18 հազար դրամից: Իշխանութիւնը ոչ թէ փորձում է պայքարել սոցիալական համակարգում առկայ կոռուպցիայի դէմ, ոչ թէ փորձում է պայքարել այդ համակարգի արդիւնաւէտութեան համար, ձեռնարկել քայլեր, որ նպաստը ստանան հէնց կարիքաւորները, այլ ուղղակի վերցնում եւ կտրում է նպաստը՝ չկայ՝ նպաստ, չկայ՝ խնդիր սկզբունքով:

Հետաքրքրական է, օրինակ՝ «ատկատների» դէմ պայքար նոյն սկզբունքով չի տարւում: Այսինքն, բոլորը գիտեն, որ շատ ոլորտներում առկայ է կոռուպցիա, պետական շատ ծախսեր իրականացւում են այդ ռիսկով, Իշխան Զաքարեանը նոյնիսկ պիւտճէի 2/3-ի ռիսկայնութեան մասին էր խօսում: Բայց այդ ռիսկային ծախսերից որեւէ մէկի մասով սկզբունքը նոյնը չէ, ինչ գործազրկութեան նպաստների: Երեւի պատճառն այն է, որ այդ դէպքում, կիրառուող սկզբունքի դիմաց վճարելու էին այն մարդիկ, ովքեր իւրային են: Օրինակ, Տիգրան Սարգսեանը յայտարարում է, որ պետական գնումների, պետպատուէրի շրջանակում ծառայութիւններ մատուցողների մի զգալի մասն իր ընկերները, հարազատները, մտերիմներն են, դա հօ չի նշանակում, որ կոռուպցիա եւ շահերի բախում կայ:

Իհարկէ չի նշանակում, բայց երբ կարիքաւորների նպաստը կտրւում է, որովհետեւ այդ ոլորտում կոռուպցիա կայ, զարմանալի է, որ անկարիքաւորների պետական փողերը չեն կտրւում՝ չէ՝ որ այդտեղ էլ «ատկատ» կայ՝ միլիոնների, ոչ թէ 18 հազարների «ատկատ»:

Ընդհանրապէս, Հայաստանի կառավարման համակարգում գործում է շատ հետաքրքրական տրամաբանութիւն: Օրինակ, ներդրւում են այսպէս ասած նոր սերնդի ՀԴՄ-ներ, որոնք պէտք է արդիւնաւէտ դարձնեն գործարարների վերահսկողութիւնը: Այդ ՀԴՄ-ները ներկրում է ինչ որ մէկը՝ կարելի է չկասկածել, որ իշխանութեան բարձրագոյն օղակների հետ կապ ունեցող, եւ թանկ գնով վաճառում բիզնեսի վրայ: Այսինքն, բիզնեսը վճարում է այն բանի համար, որ իշխանութիւնն իրեն վերահսկի: Ընդ որում, դրանից հարստանում է իշխանութեան հետ կապ ունեցող մի բիզնեսմեն, որը ներկրում է այսպէս կոչուած նոր սերնդի ՀԴՄ-ները:

Տիգրան Սարգսեանը, խորհրդարանում ներկայացնելով 2014 թուականի պիւտճէի նախագիծը, յայտարարել է, որ բիզնես միջավայրի բարելաւման առումով Հայաստանը նահանջ ունի: Իսկ ի՞նչ պէտք է ունենար Հայաստանը: Բիզնես միջավայրի բարելաւման առաջընթաց են ունենում այն երկրները, որոնք կոռուպցիայի դէմ պայքարում են ոչ թէ գործազուրկների եւ բիզնեսի հաշուին, այլ իրաւապահպան համակարգի՝ ոստիկանութեան, դատախազութեան, յատուկ քննչական ծառայութեան, ԱԱԾ-ի, նաեւ այսպէս կոչուած բարձրագոյն պաշտօնատար անձանց էթիկայի յանձնաժողովի, դրա խորհրդարանական կրկնօրինակի միջոցով:

Ներդրումներն աճում են այն երկրներում, որտեղ այդ կառոյցներն աշխատում են եւ կատարում իրենց սահմանադրական պարտականութիւնները: Հակառակ դէպքում աճում է արտագաղթը:

«ԼՐԱԳԻՐ»

ԱՊՀ-Ն ԻՆՉԻ* ՀԱՄԱՐ Է ՊԱՏԺՈՒՄ ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻՆ

ԷԴԻՏԱ ԴԱՒԹԵԱՆ

Երէկ, կարելի է ասել, ցնցող ձեւակերպումներով են հանդէս եկել ԱՊՀ անդամ երկրների ղեկավարները՝ Հայաստանի առնչութեամբ:

Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը դէմ չէ Մաքսային Միութեանը Հայաստանի անդամակցելուն, սակայն նա ուշադրութիւն է հրաւիրել Ղարաբաղեան հակամարտութեան չկարգաւորուած լինելու հանգամանքին, այս մասին յայտարարել է Բելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկոն. «Դա նշանակում է, որ Ատրպէյճանի կողմից կը լինեն հարցեր: Ինչպէս ես եմ հասկացել, Իլհամ Ալիեւն այդ հարցն արդէն իսկ ուղղել է իր ղազախ գործընկերոջը: Մենք պէտք է հաշուի նստենք Ատրպէյճանի կարծիքի հետ: Եւրոպան շատ չի ձգտում իր շարքերն ընդունել նմանատիպ տարածքային խնդիրներով երկրների»:

Ահա, այսպիսի ուշագրաւ իրավիճակ: Դէպի Ռուսաստան կողմնորոշման ուղղութեամբ քայլ կատարած Սերժ Սարգսեանին պատժում է ոչ միայն Եւրոպան, այլեւ՝ ԱՊՀ գործընկերները: Իհարկէ, եթէ առաջինի դէպքում ամէն ինչ հասկանալի է, ԱՊՀ գործընկերների պահուածքը, որքան էլ զարմանալի է, միւս կողմից էլ, չի կարելի, անսպասելի համարել: Նոյնիսկ Ատրպէյճանը, որը Մաքսային Միութեանն անդամակցելու մասին չի էլ մտածում՝ աւելի կշիռ ունեցող երկիր է, քան՝ Սերժ Սարգսեանի դէպի եւրասիական ինտեգրացիա գնացող Հայաստանը: Սա է իրականութիւնը:

Ինչպէս հաղորդում են ռուսական գործակալութիւնները վկայակոչելով Ռուսաստանի նախագահի օգնական Եուրի Ուշակովին, Վլադիմիր Պուտինի, Ալեքսանդր Լուկաշենկոյի եւ Նուրսուլթան Նազարբաեւի հանդիպման գլխաւոր հարցերից մէկը, ինչպէս ակնկալւում է, կը դառնայ Մաքսային Միութեանն անդամակցելու Հայաստանի հայցի քննարկումը: Ուշակովը չի բացառել, որ հանդիպմանը կարող է մասնակցել նաեւ Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսեանը: Բացի այդ, առաջնորդները կը քննարկեն միութեանն անդամակցելու Ղրղզստանի ծրագրերը:

Ուշակովի խօսքերով՝ գագաթնաժողովին կը քննարկուեն նաեւ «ՄՄ-ի եւ Միասնական տնտեսական տարածութեան գործարկման մի քանի պրակտիկ հարցեր»: Նախագահները պայմանաւորուել են նաեւ յատուկ ուշադրութիւն դարձնել 2015թ. Յունուարի 1-ից Եւրասիական տնտեսական միութեան ձեւաւորմանը: «Կարեւոր թեմա է ինտեգրացիոն գործընթացների մասնակիցների կազմի հնարաւոր ընդլայնումը Հայաստանի վերջին հայցի ֆոնին: Այդ հարցը շատ կարեւոր է»,- ընդգծել է Կրեմլի ներկայացուցիչը:

Սրան զուգահեռ, չեն դադարում, իհարկէ, Մաքսային Միութեան մշուշոտ ապագայի մասին տեղեկութիւնները: Սակայն, կարեւորն այն է, որ նոյնիսկ այս համատարած անորոշութեան ֆոնին Հայաստանը նաեւ Ռուսաստանի եւ ԱՊՀ գործընկերների համար ցանկալի չէ:

Մի խօսքով, Սերժ Սարգսեանը յայտնուել է եւ՝ Արեւմուտքի, եւ Ռուսաստանի համար ոչ ցանկալի գործընկերոջ կարգավիճակում եւ երբ բանը հասնի Ատրպէյճան-Հայաստան ընտրութեանը, այս երկրներն էլ հակուած են լինելու ընտրել Ալիեւի ղեկավարած Ատրպէյճանը:

«ՀԱՅԵԼԻ»

ԽՆՃՈՅՔԱՅԻՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Որ կողմ նայում ես՝ մանրմունր մարդկային կրքեր են, նեղ անձնական վիրաւորանքներ, դրանց վրայ խարսխուած ինտրիգներ: Արթուր Բաղդասարեան-Գագիկ Ծառուկեան կոնֆլիկտն այդքան չէր մեծանայ, եթէ ԲՀԿ առաջնորդի տղամարդկային արժանապատուութիւնը խոցուած չլինէր: Նախօրէին Կոմպոզիտորների միութեան նախագահ կը ընտրուէր Ռոբերդ Ամիրխանեանը, եթէ մի խումբ յայտնի երգահան-երաժիշտներ վիրաւորուած չլինէին Ամիրխանեանի պահուածքից, որակումներից:

Նորաստեղծ ՀՀՇ-ն ու ՀԱԿ-ի վերածուած ՀՀՇ-ականները եւս չեն ներում տարիներով կուտակուած վիրաւորանքները եւ հիմա կռիւ են տալիս ՀՀՇ անուանման ու իրաւայաջորդի տիտղոսի համար: Երբ փորձում ես խորանալ, թէ ինչ վիրաւորանքներ են դրանք, պարզւում է՝ պարզ մարդկային, կենցաղային բնոյթի տարաձայնութիւններ են: Ոչ մի գաղափարական անհամաձայնութիւն: Գաղափարազուրկ հակասութիւնների մասին է վկայում նաեւ այն, որ ծայրայեղ հակադիր հայեացքների տէր մարդիկ մէկ էլ տեսնում ես՝ միաւորուեցին մի կազմակերպութեան շրջանակներում, դաշինքներ ստեղծեցին, երկխօսութիւն ծաւալեցին, մտերմացան նախկին հակառակորդի հետ: Բայց մեր քաղաքական դաշտի անսկզբունքայնութեան ամենավառ ապացոյցը մեր սեղաններն են, բարեկամական կապեր հաստատելու ֆանտաստիկ կարողութիւնը, երբ ՀՀՇ-ականն ու ՀՅԴ-ականը, ԲՀԿ-ականն ու ՕԵԿ-ականը, ՀՀԿ-ականն ու ժառանգականն այնպէս են սերտաճում, այնպէս են իրար պաշտպանում, թեւ ու թիկունք դառնում, որ հասկանում ես՝ գաղափարական ընդհանրութիւնը, սկզբունքների ու հայեացքների իրական միասնութիւնը հէնց սա է: Իսկ տարբեր բեմերից ու ամբիոններից հնչող քննադատութիւնները միմեանց հասցէին, իրար հետ հակամարտելու արտիստիկ փորձերը, իրար սխալներ չհանդուրժելու տեսարանները պարզապէս ակցիաներ են՝ ուղղուած հանդիսատեսին, իմա՝ հասարակութեանը:

«ՀՐԱՊԱՐԱԿ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ՝
ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՀՆՉԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի

ԽՄԲԱԳԻՐ՝
ՏՕՔԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
ԼԵՆԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E:Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com

(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August

ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA $50.00, $80.00 (First Class)
Canada $125.00 (Air Mail)
Overseas $225.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.

Periodicals Postage Paid
at Pasadena CA.
Please Send Address Change To
MASSIS WEEKLY

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԸՕ-ի բարեփոխումները նախապատրաստող խումբը չի քննարկում ընդդիմութեան առաջարկները

Նախագահ Սերժ Սարգսեանի կարգադրութեամբ Ընտրական օրէնսգրքի բարեփոխումները նախապատրաստող աշխատանքային խումբը մատների թանաքոտման եւ ընտրութիւններից յետոյ քուէարկած քաղաքացիների ցուցակները հրապարակման հարցը չի քննարկում:

Այս տեղեկութիւնը «Ազատութեան» հետ զրոյցի ընթացքում փոխանցեց նշուած աշխատանքային խմբի անդամ, Կենտրոնական Ընտրական Յանձնաժողովի նախագահ Տիգրան Մուկուչեանը:

Ընդդիմութիւնը, յիշեցնենք, այս առաջարկներն անում էր ընտրութիւնների թափանցիկութիւնն ապահովելու, առաջին հերթին՝ ուրիշի փոխարէն քուէարկելը բացառելու նպատակով:

Միջազգային դիտորդները եւս առաջարկել էին խնդրին լուծում տալ՝ ընտրողների ռեգիստրի նկատմամբ վստահութիւնը մեծացնելու համար:

Մուկուչեանն ասաց, թէ ընդդիմադիրները ընտրութիւնների ողջ ընթացքը յանձնաժողովում, տեղամասերում վերահսկելու լիարժէք հնարաւորութիւն ունեն:

Իսկ ցուցակների հրապարակումը կամ մատների թանաքոտումը չէ, որ, Մուկուչեանի կարծիքով, վախերը պէտք է ցրի. - «Մատների թանաքոտման ինստիտուտը որ երկրում որ կիրառուել է, այդ երկրում առաջացրել է շատ աւելի շատ խնդիրներ, քան նոյնիսկ այն մեխանիզմը, որը մեզ մօտ էր կիրառուում»:

ԿԸՅ-ի նախագահը փոխանցեց, որ աշխատանքային խումբը առաջարկութիւնները պատրաստելիս հիմնուում է անցած ընտրութիւններում դիտորդական առաքելութիւն իրականացրած ԵԱՀԿ ԺՀՄԻԳ-ի, միջազգային եւ տեղական կազմակերպութիւնների զեկոյցների, ինչպէս նաեւ Սահմանադրական դատարանի արտայայտած իրաւական դիրքորոշումների վրայ:

Կենտրոնական Ընտրական Յանձնաժողովի նախագահ Տիգրան Մուկուչեան

Կրկնակի քուէարկութիւնները բացառելու համար խումբը քննարկում է քուէարկութիւնը նոյնականացման քարտերով անցկացնելու հնարաւորութիւնը: Նոյնականացման քարտերի տրամադրման մասին օրէնքը 2 տարի առաջ է ընդունուել: Հարկ է, սակայն, նշել, որ այս տարուայ բիւջէով էլ դրանց տպման ու տրամադրման ծախսեր նախատեսուած չեն:

Ընտրական բարեփոխումները մշակող խմբում ընդգրկուած են բացառապէս պետական պաշտօնեաներ՝ Նախագահի աշխատակազմի ղեկավար Վիգէն Սարգսեանի գլխաւորութեամբ: Քաղաքական ուժերի ներկայացուցիչներն առաջարկներին կարող են ծանօթանալ դրանք պատրաստ լինելուց յետոյ միայն՝ հանրային քննարկման ժամանակ, որը, Մուկուչեանի փոխանցմամբ, կը կազմակերպուի տարեվերջին:

Ազատամարտիկները քննադատում են պաշտպանութեան նախարարին

Խարդախութեան մեղադրանքով մէկ ամիս առաջ կալանաւորուած ղարաբաղեան պատերազմի վետերան Վոլոդիա Աւետիսեանի փաստաբանն ու ազատամարտիկները քննադատում են պաշտպանութեան նախարարին՝ նրա հնչեցրած յայտարարութիւնների համար:

Նախարարը հերքել է այն պնդումները, թէ ազատամարտիկը կալանաւորուած է քաղաքական հայեացքների համար եւ պնդել, թէ գնդապետը փորձել է միջամտել Զինուած ուժերի համալրման հաշուառման խնդիրներին:

Փաստաբան Արա Զաքարեանի համոզմամբ՝ այդ յայտարարութիւններով նախարարը ոտնահարել է անմեղութեան կանխավարկածը.- «Հաշուի առնելով պարոն Սէյրան Օհանեանի զբաղեցրած պաշտօնը եւ այն հանգամանքը, որ գործը քննող մարմինը գտնուում է պաշտպանութեան նախարարութեան ենթակայութեան տակ, նման պայմաններում, ես կարծում եմ, որ պաշտպանութեան նախարարը կամ որեւէ կարծիք չպէտք է յայտնէր, կամ յայտնելու դէպքում շատ զգուշաւոր եւ չէզոք դիրքորոշում յայտնէր»:

Պաշտպանութեան նախարարը նաեւ նշել է, որ մինչ կալանաւորումը ինքը մի քանի անգամ հանդիպել է Աւետիսեանին, փորձել է ուղղութիւն տալ նրանց սոցիալական պայքարին ու պնդել, որ այս մասին առաջինը զեկուցուի նախարարութեանը: Աւետիսեանը, սակայն, ըստ նախարարի խախտել է այս պայմանաւորուածութիւնը: Իր եւ Աւետիսեանի միջեւ տեղի ունեցած շփումների մասին այլ մանրամասներ Սէյրան Օհանեանը չի հաղորդել: Փաստաբանի համոզմամբ, սակայն, այսքանն արդէն բաւարար է՝ պնդելու, որ իշխանութիւնները քաղաքական հետապնդում են իրականացնում:

«Ըստ էութեան, մեր պետութիւնը Վոլոդիա Աւետիսեանի նկատմամբ քրէական հետապնդում է իրականացնում իր քաղաքական գործունէութեան հետ կապուած: Նախարարի յայտնած դիրքորոշումից հետեւում է, որ Աւետիսեանը հանդիսանում է քաղբանտարկեալ»,-ասաց Զաքարեանը:

Փաստաբանը իր պնդումները հիմնաւորում է նաեւ նրանով, որ մէկ ամսից աւելի ճաղերի ետեւում գտնուող ազատամարտիկի հետ մինչ օրս քննչական որեւէ գործողութիւն չի կատարուել, տուժողների ու վկաների հետ առերեսում չի իրականացուել.- «Սրանից հետեւում է, որ իշխանութեանը ուղղակի պէտք էր Վոլոդիա Աւետիսեանին մեկուսացնել»:

Պաշտպանութեան նախարարի յայտարարութիւններին ի պատասխան՝ Աւետիսեանի ընկերները հակադարձում են՝ յայտարարելով, թէ նա փոխարէնը կարող էր լոյս սփռել այս գործի վրայ ու մինչեւ հիմա պատասխան չստացած մտահոգութիւնները փարատել: Օրինակ, ասել, թէ ով է այն քաղաքացին, ում բողոքի հիման վրայ մեղադրանք է առաջադրուել ազատամարտիկին: Աւետիսեանի ընկերները փորձել են գտնել այդ քաղաքացուն, բայց՝ ապարդիւն:

Յիշեցնենք, որ Վոլոդիա Աւետիսեանը կալանաւորուեց խարդախութեան համար: Ըստ պաշտօնական հաղորդագրութեան, նա խաբէութեան եւ վստահութիւնը չարաշահելու եղանակով քաղաքացի Հ. Զաքարեանի թոռանը պարտադիր ժամկէտային զինուորական ծառայութիւնից ազատելու հարցում աջակցութիւն ցոյց տալու պատրուակով 2000 ԱՄՆ դոլար է յափշտակել: Տասն օր առաջ էլ մեղադրանքը լրացուեց՝ խարդախութեան փորձի համար մեղադրանքով:

Ծառուկեան - Բաղդասարեան հակամարտութիւնը շարունակւում է

Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտէն (ՀԱՕԿ), որի նախագահը Գագիկ Ծառուկեանն է, բաւականին սուր յայտարարութիւն է տարածել, որով «չի ընդունում եւ չի ճանաչում Հայաստանի վոլեյբոլի ֆեդերացիայի նախագահի ընտրութեան արդիւնքները»:

Ինչպէս տարածած տեսաուղերձում պարզաբանել է ՀԱՕԿ-ի գլխաւոր քարտուղար Հրաչեայ Ռոստոմեանը, Վոլեյբոլի ֆեդերացիայի նախագահի ընտրութիւններն անցկացուել են մի շարք խախտումներով ու բացթողումներով: Մասնաւորապէս, ընտրութիւնն անցկացուել է «պետական կառոյցի անմիջական ներգրաւուածութեամբ եւ ազդեցութեան ներքոյ, ինչը անթոյլատրելի է եւ հակասում է օրէնքին»:

Խօսքն Ազգային անվտանգութեան խորհրդի շէնքի մասին է, որտեղ «խիստ գաղտնիութեան պայմաններում» Արթուր Բաղդասարեանն ընտրուել է Հայաստանի վոլեյբոլի ֆեդերացիայի նախագահ:

Նա մատնանշում է մէկ այլ խախտում՝ ընդգծելով, որ ընտրութիւններն անցել են «գործադիր իշխանութեան ներկայացուցիչ՝ Սպորտի նախարարի ուղղակի մասնակցութեան պայմաններում», մինչդեռ «օլիմպիական կարեւորագոյն սկզբունքներից մէկը ֆեդերացիաների անկախութիւնն է գործադիր ու իշխանութեան այլ ճիւղերից անկախ գործելու պահանջը»:

Հաշուի առնելով այս եւ այլ խախտումները՝ ՀԱՕԿ-ը զգուշացնում է, որ «նմանատիպ խայտառակ ընտրութեան անցկացնելու որոշումը մարզական ոլորտում հանգեցնելու է միջազգային սկանդալի»՝ վտանգի տակ դնելով երկրի հեղինակութիւնը. - «Ոչ մէկի քմահաճոյքը չի կարող վտանգել մեր երկրի մարզական հեղինակութիւնը: ՀԱՕԿ-ը վճռական է հետամուտ լինել խնդրի իրաւական կարգաւորմանը եւ ամենակարեւորը՝ ՀԱՕԿ-ը սկսում է սահմանուած կարգով ֆեդերացիայի ետկանչը Վոլեյբոլի միջազգային ֆեդերացիայից»:

Ազգային անվտանգութեան խորհրդի քարտուղար Արթուր Բաղդասարեանի խօսնակ Արթուր Միսակեանը «Ազատութեան» հետ զրոյցում պնդեց, թէ որեւէ խախտում տեղի չի ունեցել: Միսակեանը հաստատեց, որ Բաղդասարեանը Վոլեյբոլի ֆեդերացիայի նախագահ է դարձել Անվտանգութեան խորհրդի շէնքում, եւ պարզաբանեց. - «Որովհետեւ Վոլեյբոլի ֆեդերացիան դահլիճ որպէս այդպիսին չունի, իսկ մեր նիստերի դահլիճը շատ յարմարաւէտ է նման միջոցառում կազմակերպելու համար»:

«Պարոն Բաղդասարեանն այս պահին ընտրուած նախագահ է, իր առջեւ դրուած խնդիրներն է իրականացնում թէ որպէս Անվտանգութեան խորհրդի քարտուղար, թէ [որպէս] Վոլեյբոլի ֆեդերացիայի ընտրուած նախագահ», - եզրափակեց Արթուր Միսակեանը:

«ՀՀՇ-ն խախտում չի կատարել»

ՀՀՇ անուանումով որեւէ կազմակերպութիւն չկայ գրանցուած: «Ա1+»-ին յայտնեց ՀՀՇ կուսակցութեան գործադիր քարտուղար Կարէն Կարապետեանը:

Նա յիշեցրեց, որ պետական ռեգիստրում գրանցուած է «Հայոց համազգային շարժում. Ազատականութեան տարածման եւ ժողովրդավարութեան զարգացում» անուանումով հասարակական կազմակերպութիւն, որի ղեկավարը Վահագն Հայոցեանն է:

Վերջինս յայտարարութիւն էր տարածել՝ նշելով, որ ՀՀՇ անուանումը եւ խորհրդանշանը պատկանում է իր ստեղծած հասարակական կազմակերպութեանը:

ՀՀՇ կուսակցութեան գործադիր քարտուղարի խօսքերով՝ նոյնիսկ արդարադատութեան ներկայացուցիչն է նշել, որ իրենց մօտ ՀՀՇ կուսակցութիւն չկայ գրանցուած, իսկ Վահագն Հայոցեանի հասարակական կազմակերպութիւնը այլ անուանում ունի, քան իրենց կուսակցութիւնը:

«Մենք յայտ ենք ներկայացրել զբաղուել լուրջ քաղաքական գործունէութեամբ, եթէ մենք ընկնենք ամէն մի մեկնաբանութեան ետեւից, դա բաւականին երկար եւ անարդիւնաւէտ ժամանակ կը խլի»,- նշեց նա:

Իսկ հանրապետական պատգամաւոր Մկրտիչ Մինասեանը դրական է գնահատում քաղաքական դաշտում նոր կուսակցութեան յայտնուելը:

«Ես չեմ ուզում ծնուած օրուանից երեխային բացասական իմաստով անուն տալ, միգուցե իրենք իրենց ժամանակին թոյլ տուած սխալները աւելի խորապէս կ'ուսումնասիրեն, այլեւս չեն կրկնի: Առաւել արդիւնաւէտ կը գործեն քաղաքական դաշտում՝ իրենց նպաստը բերելով երկրին եւ քաղաքական դաշտին»,- «Ա1+»-ին ասաց պարոն Մինասեանը:

ԼՈՒՐԵՐ

Դինքի սպանութեան գործի նոր քննութիւնում հնարաւոր է կտրուկ շրջադարձ

Հրանդ Դինքի սպանութեան գործի նոր քննութիւնում հնարաւոր է կտրուկ շրջադարձ տեղի ունենայ, բացայայտուեն նոր անուններ, որոնք առնչութիւն են ունեցել 2007 թուականի Յունուարին «Ագոս»-ի խմբագրապետի սպանութեանը:

«Անադոլու» գործակալութիւնը, թուրքական միւս լրատուամիջոցները հաղորդեցին, որ նախօրէին ձերբակալուել է ոստիկանական ուժերի նախկին ինֆորմատոր, գաղտնի գործակալ Էրհան Թունջէլը, իսկ Ստամբուլի բարձրագոյն քրէական դատարանը նրան կալանելու որոշում է կայացրել: Ինքը Թունջէլը մամուլին տուած հարցազրոյցում յայտարարել է, թէ կը բացայայտի բոլորի անունները, ում հետ կապի մէջ է եղել, եւ մի շարք այլ ուշագրաւ յայտարարութիւններ է արել:

Էրհան Թունջէէլը Դինքի սպանութեան գործում այն հիմնական կասկածեալն է, որի միջոցով կարող է ապացուցուել պետական ապարատի կապը Դինքի սպանութեան հետ, գրում է Hurriyet Daily News-ը:

Յիշեցնենք՝ 2011 թուականին սպանութեան անմիջական կատարող Օգիւն Սամասթին Ստամբուլի դատարանը դատապարտել է 23 տարուայ ազատազրկման. յանցագործութիւնը կատարելու պահին Սամասթի 18 տարին չէր լրացել, եւ նա ստացաւ անչափահասների համար նախատեսուած առաւելագոյն պատիժը: Իսկ մէկ տարի անց Եասին Հայալը սպանութիւնը կազմակերպելու մեղադրանքով դատապարտուել է ցմահ ազատազրկման:

Դինքի սպանութեան գործով անցնում էին նաեւ մէկ տասնեակից աւելի կասկածեալներ, այդ թւում՝ նոյն Էրհան Թունջէլը, սակայն անցած տարի դատարանը արդարացրեց նրանց՝ գտնելով, որ որեւէ յանցաւոր կազմակերպութեան հետ կապեր ունենալու մեղադրանքները անհիմն են, Դինքի սպանութիւնը կատարողները գործել են միայնակ:

Այս տարուայ Մայիսին Թուրքիայի բարձրագոյն վերաքննիչ դատարանը չեղեալ համարեց այդ որոշումը եւ վճռեց նոր ընթացք տալ քննութեանը:

Թուրքիայի ամենայայտնի դատախազներից մէկը՝ Մուամեր Աքքաշը նշել էր, որ առաջիկայում Դինքի սպանութեան գործով անցնող բոլոր առանցքային դերակատարութիւն ունեցող անձինք կրկին կը հարցաքննուեն:

Անցած չորեքշաբթի, երբ Ստամբուլի առանձնատներից մէկում ձերբակալուեց Էրհան Թունջէլը, Star թերթը հրապարակել էր Թունջէլի հետ հարցազրոյցը:

Հարցազրոյցում Թունջէլն ասել է, թէ չի թաքնւում քննութիւնից, այլ նախապատրաստում է իր պաշտպանութիւնը, որն աւարտելուց յետոյ ինքը կը յանձնուի իրաւապահներին:

Նա բաւական ուշագրաւ յայտարարութիւններ է արել՝ ասելով, թէ կը բացայայտի բոլորի անունները, ում հետ կապ է ունեցել, ասել է, որ Դինքի սպանութեան գործում մեծ դերակատարութիւն է ունեցել ժանդարմերիան՝ ռազմական ոստիկանութիւնը: Մասնաւորապէս, նա մատնացոյց է արել Տրապիզոնի ժանդարմերիան, որի գաղտնի գործակալներից էր նախկինում:

Էրհան Թունջէլը նաեւ պնդել է, որ մի կազմակերպութիւն կա, որը կանխում է ճշմարտութեան բացայայտումը, չի թողնում, որ այդ գործի վրայ լոյս սփռուի, եւ նա պնդում է, որ այդ կազմակերպութիւնը մօտ է կանգնած պետութեանը եւ աւելի բարձր է, քան «Էրգենեկոն»-ը:

Նա յայտարարել է, թէ այդ ամէնի մէջ ինքն ընդամէնը փոքր օղակ է:

Երբ ոստիկանները ձերբակալուած Թունջէլին տանում էին ոստիկանական բաժանմունք, այնտեղ հաւաքուած լրագրողներին նա ասել է. - «Սա է այն գինը, որ վճարում եմ իմ երկրին ծառայելու համար»:

Հայաստանում դրական են տրամադրուած Վրաստանի նոր նախագահի նկատմամբ

Իշխող Հանրապետականը Վրաստանի նոր նախագահի հետ եւս մտադիր է զարգացնել երկկողմ յարաբերութիւնները, խնդիրներն էլ լուծել միայն բանակցային ճանապարհով, այդ մասին «Ազատութեան» հետ զրոյցում ասաց կուսակցութեան խօսնակ, Ազգային ժողովի փոխնախագահ Էդուարդ Շարմազանովը՝ ընդգծելով, որ վարչապետ Բիձինա Իվանիշվիլիի՝ վերջերս Հայաստան կատարած այցի ընթացքում նման պատրաստակամութիւն է յայտնել նաեւ Վրաստանի նոր կառավարութիւնը:

Ինչ վերաբերում է հեռացող Սաակաշվիլիին, Շարմազանովը ձեռնպահ մնաց գնահատականներ հնչեցնելուց՝ նշելով, թէ այժմ դա կոռեկտ չէ:

«Անկախ նրանից՝ Հայաստանում կամ Վրաստանում ով կը լինեն իշխանութիւններ, մենք պէտք է մեր խնդիրները լուծենք բարեկամաբար եւ բացառապէս բանակցութիւնների միջոցով»,- ասաց Շարմազանովը:

Հայ-վրացական միջխորհրդարանական յանձնաժողովի անդամ, պատգամաւոր Էդմոն Մարուքեանի կարծիքով՝ Վրաստանում նախագահի փոփոխութիւնը ոչինչ չի փոխի, քանի որ իշխանափոխութիւնը, ըստ էութեան, տեղի էր ունեցել դեռեւս ամիսներ առաջ՝ խորհրդարանական ընտրութիւնների ժամանակ: Այս ընտրութիւններից յետոյ, ըստ Մարուքեանի, Վրաստանն ընդամէնը ամբողջութեամբ անցում կը կատարի կառավարման խորհրդարանական համակարգի:

«Մեզ համար ակնյայտ է, որ Իվանիշվիլիի այցը Հայաստանի Հանրապետութիւն եւ յարաբերութիւնների բարձր մակարդակում քննարկուած հարցերը եւ դրանց արձագանքները շատ դրական էին, հետեւաբար Վրաստանի նախագահի ընտրութիւններից յետոյ, ըստ էութեան, բան չի փոխուելու»,- ասաց պատգամաւորը:

Նոյն յանձնաժողովի անդամ, պատգամաւոր Թեւան Պօղոսեանն իր հերթին նշում է՝ կապ չունի թէ ով է Վրաստանում իշխանութեան ղեկին, մեր շահերից ելնելով Հայաստանը միշտ էլ պէտք է ձգտի լաւ յարաբերութիւններ պահպանել հարեւան երկրի հետ:

«Պէտք է կարողանանք գիտակցել, որ մեր խնդիրները պէտք է չպայմանաւորուեն Վրաստանի տեղի ունեցող ներքին փոփոխութիւններով, միշտ պէտք է կարողանանք ունենալ շատ ջերմ, բաց աշխատանքային յարաբերութիւններ»,- ասաց Թեւան Պօղոսեանը:

Պօղոսեանի կարծիքով՝ նոր իշխանութիւնը այսուհետ իր քաղաքականութեան մէջ հաշուի կ՚առնի նաեւ տարածաշրջանային խնդիրները եւ թերեւս չի նպաստի տարանջատմանը:

Կովկասի ինստիտուտի փոխտնօրէն, քաղաքագէտ Սերգէյ Մինասեանը «Ազատութեան» հետ զրոյցում Վրաստանում նոր նախագահի ընտրութիւնը դրական գնահատեց: Նրա կարծիքով՝ այսուհետ հարեւան երկրի արտաքին քաղաքականութիւնը կախուած է միայն վարչապետ Իվանիշվիլիի ղեկավարած դաշինքից, եւ նախկին պատմութիւնը այլեւս չի կրկնուի, երբ Սաակաշվիլին Հայաստանի հասցէին կոշտ արտայայտութիւններ էր թոյլ տալիս՝ անյարմար դրութեան մէջ դնելով երկրի կառավարութեանը:

«Ես կարծում եմ, որ առնուազն որոշ չափով կը մեղմուեն նաեւ վրաց-ռուսական յարաբերութիւնները: Այդ առումով հայ-վրացական յարաբերութիւնների խոչընդոտների կամ խնդիրների քանակը կը նուազի, եւ դա դրական կ՚ազդի Երեւանի եւ Թբիլիսիի միջպետական յարաբերութիւնների վրայ»,- ասաց քաղաքագէտը:

Մինասեանի կարծիքով՝ նոր իշխանութիւնը դրական է տրամադրուած նաեւ վիրահայութեան հանդէպ, ինչը, վերլուծաբանը, շատ կարեւոր է համարում:

Հայաստանի վրայ նոր ճնշումներ

Շարունակուածէջ 1-էն

որ Մաքսային Միութեան միանալու Հայաստանի ցանկութեանը այդպէս ալ կը մնայ ցանկութիւն՝ Ատրպէյճանի հետ տարածքային չլուծուած հարցի՝ Լեռնային Ղարաբաղի պատճառով:

Նոյնպէս, Եւրազէսի Մինսքի մէջ վերջերս կայացած գագաթի ժողովի առթիւ կայացած մամուլի ասուլիսի ժամանակ, Պելառուսի նախագահ Ալեքսանդր Լուկաշենկօն յայտարարած էր, որ Մաքսային Միութեան Երեւանի միանալու հարցի վերաբերեալ Հայաստան ունի չլուծուած տարածքային խնդիր, որու հետեւանքով Ատրպէյճանի կողմէ հարցեր կրնան յառաջանալ եւ պէտք է նկատի առնել Ատրպէյճանի կարծիքը:

Ընդդիմադիր շրջանակներու կարծիքով, Եւրոպական Խորհրդարանի ընդունած ոչ հայանպաստ բանաձեւը պատասխան էր Հայաստանի իշխանութիւններու՝ Մաքսային Միութիւն մտնելու որոշման կապակցութեամբ:

Հայ Ազգային Գոնկրէս խմբակցութեան պատգամաւոր Արամ Մանուկեանի համոզմամբ, նման կոշտ ձեւակերպմամբ բանաձեւ ընդունելով Եւրոպան կը պատասխանէ Հայաստանի իշխանութիւններուն, որոնք 4 տարի Եւրամիութեան հետ բանակցեցան Գործընկերութեան Համաձայնագիրի շուրջ, ապա անսպասելիօրէն յայտարարեցին Ռուսաստանի նախաձեռնած Մաքսային Միութեան միանալու մասին:

«Առաջին անգամ Եւրախորհրդարանը նշում է ՝ Արեւելեան Գործընկերութեան մէկ պետութեան կողմից մէկ այլ պետութեան գաւթումը խախտում է Արեւելեան Գործընկերութեան հիմնարար սկզբունքներն ու նպատակները: Այս ձեւակերպումը առաջին անգամ է յայտնւում: Սա պատասխան է եւրոպացիների կողմից Արեւելեան Գործընկերնութեան չորս տարուայ բանակցութիւններից հրաժարուելու համար: Պատահական չէ»,- ըսած է Մանուկեան:

Արամ Մանուկեան չէ բացառած, որ յառաջիկային ստեղծուի այնպիսի իրավիճակ, երբ իշխող վարչակարգը կրնայ զոհաբերել Լեռնային Ղարաբաղը իր իշխանութիւնը պահելու համար.- «Այս փաստաթուղթը 15 օր առաջ եղել է, մեր իշխանութիւնները իմացել են այս փաստաթղթի մասին, եւ Զօրիի նման լալկաններին առաջ են գցել՝ նախապատրաստելու հասարակական կարծիքը այս փաստաթղթի հետ կապուած, եւ բնականաբար, սրան հետեւող իրավիճակներին նախապատրաստելու հետ կապուած: Մինչեւ հիմա հազար ու մի բան զոհաբերել ենք՝ գոյք, սուվերենութիւն, ցեղասպանութիւն, արժանապատուութիւն: Հիմա ես վախենում եմ այդ մտքից, որ յաջորդ զոհաբերուող արժէքը լինի Ղարաբաղը: Եւ սրանով իրենք կարծես թէ նախապատրաստում են այն միջավայրը, որի դէպքում սա կը ներկայացուի հայ ժողովրդին»:

ԲՀԿ խմբակցութեան քարտուղար Նաիրա Զօհրաբեան, անդրադառնալով Եւրախորհրդարանի ընդունած բանաձեւին, յայտնեց, թէ տակաւին այդ փաստաթուղթի վերջնական տարբերակին չէ ծանօթացած, բայց եթէ իսկապէս Ղարաբաղի մասին նման կոշտ ձեւակերպումներ հնչած են, ապա բացատրութիւնը հետեւեալն է.- «Այո, բաւականին կոշտ ձեւակերպումներ են դրանք, եւ, այո, ինչ-որ տեղ մենք դա կարող ենք ընդունել՝ որպէս Սեպտեմբերի 3-ի կտրուկ շրջադարձի պատասխան»:

Եւրախորհրդարանը իր բանաձեւին մէջ նաեւ ափսոսանք կը յայտնէ Հայաստանի նախագահ Սերժ Սարգսեանի՝ Մաքսային Միութիւն մտնելու որոշման կապակցութեամբ, ապա կը ցաւի, որ այդ որոշումը կայացուած է առանց Հայաստանի Խորհրդարանի մանրազնին ուսումնասիրութեան եւ հասարակութեան հետ բաց եւ թափանցիկ քննարկումներու:

ՍԴՀԿ-ՌԱԿ Տեսակցութիւն

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Կեդրոնական վարչութիւնը ներկայացնող պատուիրակութիւն մը, գլխաւորութեամբ վարչութեան ատենապետ Ընկ. Յակոբ Տիգրանեանին, Ժմմէյզէի «Թէքէեան» կեդրոնին մէջ տեսակցեցաւ Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան Կեդրոնական վարչութեան պատուիրակութեան հետ, գլխաւորութեամբ վարչութեան ատենապետ Մայք Խարապեանին: Ժողովին ներկայ էին ՍԴՀԿ Կեդրոնական վարչութեան փոխ ատենապետ՝ պետական երեսփոխան Ընկ. Սեպուհ Գալփաքեան, վարչութեան անդամ-ներ Ընկ. Տոքթ. Եղիկ Ճէրէճեան եւ Ընկ. Շաւարշ Ակինեան, ինչպէս նաեւ ՌԱԿ Կեդրոնական վարչութեան անդամներ Յովսէփ Էմիրեան, Փրոֆ. Հրայր Հովիւեան եւ Յարութ Երկանեան:

Ժողովակիցները արծարծեցին հայ ժողովուրդը յուզող եւ համատեղ հետաքրքրութիւն ներկայացնող նիւթերը: Մասնաւոր անդրադարձ կատարուեցաւ Հայոց ցեղասպանութեան 100 ամեակի ոգեկոչումի նախապատրաստութիւններուն, ձեռնարկները համազգային մակարդակի վրայ եւ համագործակցաբար կազմակերպելու հրամայականին, Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութիւնները ամրապնդելու անհրաժեշտութեան եւ ղարաբաղեան հակամարտութեան հայանպաստ լուծում գտնելու հեռանկարներուն: Կեդրոնական վարչութիւններու պատուիրակութիւնները քննարկեցին Հայաստանի ներքին կացութիւնը, մասնաւորապէս կեդրոնանալով Հանրապետութեան տնտեսական իրավիճակին եւ ժողովուրդի դիմագրաւած մարտահրաւէրներուն վրայ: Փոխանակուեցան կացութիւնը բարելաւելու ուղղութեամբ առաջարկուած միտքեր: Ժողովակիցները նաեւ արծարծեցին սուրիահայութեան դիմագրաւած խնդիրները, Սուրիահայ գաղութը կանգուն պահելու եւ հայորդիներուն հրատապ օգնութիւններ ապահովելու անհրաժեշտութիւնը:

Որոշուեցաւ նմանօրինակ նիւթերու շուրջ քննարկումները շարունակել եւ համագործակցութեան խողովակները բաց պահել:

ՍԴՀԿ Կեդրոնական Վարչութեան Հանդիպումները

Շարունակուած էջ 1-էն

Կուսակցութեան պատուիրակութիւնը հոգեւոր պետերուն ներկայացուց Հայաստանի մէջ կայացած ՍԴՀԿ Ընդհանուր համագումարի արդիւնքները եւ ընտրուած վարչութեան անդամները: Հանդիպումներուն ընթացքին քննարկուեցան գլխաւոր երեք նիւթերը՝ Ցեղասպանութեան 100 ամեակի ոգեկոչումը, Հայաստանի իրավիճակը եւ սուրիահայութեան խնդիրները: Կուսակցութեան պատուիրակութիւնը շեշտեց Մեծ Եղեռնի յիշատակի ոգեկոչման ձեռնարկները կազմակերպուած միջոցներով մշակելու եւ համագործակցութեան վրայ հիմնուելու կարեւորութիւնը՝ հասնելու համար ցանկալի արդիւնքներու:

Խօսելով Հայաստանի կացութեան մասին, կեդրոնական վարչութեան անդամ ընկերները արծարծեցին երկրի տնտեսական կացութիւնը, ժողովուրդին առջեւ ցցուած մարտահրաւէրները եւ զանոնք լուծելու միջոցները, հիմնուելով Հայաստան-Սփիւռք համագործակցութեան վրայ:Այն ինչ կը վերաբերի սուրիահայութեան խնդիրներուն, ապա զրուցակիցները համակարծիք էին սուրիահայ զաւակներուն օգնութիւններ փոխանցելու եւ գաղութը ամէն միջոցներով կանգուն պահելու անհրաժեշտութեան շուրջ: Հանդիպումներուն ընթացքին շեշտուեցաւ երեք յարանուանութիւններու ղեկավարութեան հետ համագործակցութիւնն ու խորհրդակցութիւնը շարունակելու կարեւորութիւնը:

Արցախի Փոխ Վարչապետը

Շարունակուած էջ 1-էն

քը փոխանցեց Արցախի Հանրապետութեան Փոխ Վարչապետ Արթուր Աղաբէկեանին, որ ի սկիզբ բանէ յայտնեց իր առաքելութեան յաջողութեան հանդէպ ունեցած խոր հաւատքը: Ան դիտել տուաւ թէ Արցախի առջեւ ծառացած ինքնապաշտպանութեան, բնակեցման եւ տնտեսական միջոցներու զարգացման մարտահրաւէրները իրենց դրական լուծումը կրնան գտնել Արցախ, Հայաստան եւ Սփիւռք համահայկական ուժգին միասնութեամբ:

Պրն. Աղաբէկեան դիտել տուաւ թէ այդ միասնութիւնն է, որ պիտի յաջողութեամբ պսակէ Հայաստան համահայկական հիմնադրամի հեռուստամարաթոնի այս տարուայ ծրագիրը, որ անկիւնադարձային ռազմավարական նշանակութիւն ունի: Ծրագիրը կ'առաջադրէ Վարդենիս -Մարտակերտ ճանապարհի կառուցումը: Այս ծրագիրը կոչուած է Հայաստանը Արցախին միացնող այն նոր ուղին, որուն կարեւորութիւնը բնութագրեց ան, պատգամելով, որ ոչ մէկ զոհողութիւն պէտք է խնայուի զայն իրականութիւն դարձնելու համար, նամանաւանդ՝ երբ մեր օգտին չէ որ կը գործէ ժամանակը: Ատրպէյճանը մեծ թափով կ'սպառազինուի եւ ուղղակիօրէն կ'ահաբեկէ մեր ժողովուրդը: Ուստի, ազգովին պէտք է կատարենք հնարաւորը, Վարդենիս-Մարտակերտ ճանապարհի կառուցումը սկսելով 2014ին, աւարտելու համար 2015ին:

Պրն. Փոխ Վարչապետը նոյն կարեւորութեամբ շեշտեց ազատագրուած տարածքներու վերաբնակեցման պարագան, զոր իրականացնելու համար Արցախի մէջ հաստատած է վիճակախաղի ծրագիր, որ կոչուած է լուծելու վերաբնակեցման եւ աշխատատեղիներու ստեղծման ռազմավարական հարցերը: Նաեւ շեշտեց ան , որ այս վիճակախաղը պետական է, եւ շարունակական պիտի մնայ, ունենալով իրեն յատուկ իրաւական արժէք:

Պրն. Վարչապետը կոչ ուղղեց զօրավիգ կանգնիլ սկսուած վիճակախաղի տոմսերը գնելով: Գոյացուցած գումարները միանշանակ պիտի տրամադրուին վերաբնակեցման եւ աշխատատեղիներու ստեղծման ռազմավարական նպատակներու իրագործման:

Համաձայն Պրն. Փոխ Վարչապետի համոզումին, որ եթէ տարեկան հազար տուն կառուցուի, ապա հազար ընտանիք կը տեղափոխուի Արցախ: Վիճակախաղի տոմսերու վաճառքի գումարներով կը նախատեսուի առանձնատուներ կառուցել ազատագրուած տարածքներու վրայ Քաշաթաղի, Հադրութի մէջ, Արաքսի հովիտի երկարութեան եւ մեր հայրենակիցներուն հնարաւորութիւն տալով բնակելու այն տեղերը: Պէտք չէ մտահան ընել նաեւ այն պարագան, որ այսօր մեծ է թիւը Սփիւռքէն եւ Հայաստանէն, որոնք կ'ուզեն գալ Արցախ ու ապրիլ արիւնով ազատագրուած հողերուն վրայ: Պետութիւնը ինչ որ կերպով պէտք է նպաստէ անոնց ցանկութեան ապահովելով տուն եւ աշխատատեղի:

Պրն. Վարչապետը դիտել տուաւ որ Քալիֆորնիայի հայ համայնքը, իր գործնական մասնակցութիւնը պէտք է բերէ վիճակախաղի խաղարկութեան: Ձեռք բերուած արդիւնքներու ամփոփումէն ետք, տարեվերջին, յստակ կ'իմանանք, թէ որքան գումար պիտի յատկացուի բնակարանաշինութեան: Ըստ նախնական հաշուարկներուն, առնուազն 250 մլն. դրամ պիտի յատկացուի այդ նպատակին: 2014թ.ի առաջին եռամսեակին կը սկսի շինարարութիւնը: Իւրաքանչիւր հայ, որ կը ցանկայ մասնակից դառնալ ռազմավարական մեծ նշանակութիւն ունեցող այս ծրագրին՝ պէտք է ունենայ վիճակախաղի տոմս:

Պրն. Աղաբէկեան համոզում յայտնեց՝ որ Արցախի 145 հազար հաշուող բնակչութեամբ պէտք է գործել այնպէս, որ ցոյց տրուի շրջապատին, որ այդ հողին վրայ ապրելու մեր ցանկութիւնը հաստատ է, եւ ոչ մէկ նախայարձակում կրնայ ազդել Արցախի հայրենաբնակներու ծրագիրներու իրականացման վրայ: Իր խօսքի աւարտին, Պրն. Փոխ Վարչապետը դիտել տուաւ, թէ Հայրենիքի սէրը արտայայտելու լաւագոյն ձեւը՝ նպաստել է նաեւ այն հայրենակիցներուն, որոնք ցանկութիւն ունին գալ Արցախ եւ շէնցնել զայն:

www.massisweekly.com

ՅԱՋՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ՆՇՈՒԵՑԱՒ ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑԻ 1650 ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՄԱԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԸ

Պըրպէնքի Ուիտըըրի համալսարանի հանդիսասրահը կրկին ժամադրավայրը դարձած էր գաղութիս մտաւորականութեան եւ գրասէր հասարակութեան ներկայացուցիչներու ընտրանի հոյլին:

Արդարեւ Հոկտեմբեր 26, 2013, առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ կէսօրէ ետք ժամը 5, հայաբոյր մթնոլորտի ներքեւ էր համալսարանի «Ֆլէչըր Ճոնզ» հանդիսասրահը մէջ: Նոյն այս վայրին մէջ տարի մը առաջ, տեղի ունեցած էր նաեւ Ս. Դ. Հնչակեան Կուսակցութեան Հիմնադրութեան 125 ամեակին նուիրուած պատմական այլ գիտաժողով մը, կազմակերպութեամբ Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան:

Այս տարուան գիտաժողովի բնոյթը տարբեր էր: Ան նուիրուած էր հայ ժողովուրդի երկրորդ լուսաւորիչ մեր ոսկեղնիկ տառերու գիւտարար՝ հանճարեղ Մեսրոպ Մաշտոցի ծննդեան 1650 ամեակին:

Գիտաժողովին ներկայ եղող շուրջ 200 մասնակիցներուն մէջ կը գտնուէին հարաւային Գալիֆորնիոյ տարբեր համալսարաններու հայագիտական ամպիոններու դասախօսներ, մտաւորականներ, գրողներ, ուսուցիչներ, մշակութասէր հասարակութեան եւ մամուլի ու հեռատեսիլի ներկայացուցիչներ:

Սոյն գիտաժողովի կազմակերպողներն էին Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը, Արարատ Էսքիճեան Թանգարանը, Համազգային Հայկական Կրթական եւ Մշակութային Ընկերակցութիւնը, Նոր Սերունդ Մշակութային Միութիւնը եւ Պոլսահայ Միութիւնը:

Կազմակերպիչ Մարմնի անունով ելոյթ ունենալով Յարութ Տէր Դաւիթեան, ներկաները ողջունելէ ետք՝ խօսքը տուաւ Ուիտըըրի համալսարանի փոխ տնօրէն Դոկտ. Տան Սէնթ Գլէր: Ան դրուատանքով արտայայտուեցաւ Հարաւային Գալիֆորնիա հաստատուած հայ գաղութի օգտաշատ ներդրումներուն եւ ուրախութեամբ ընդգծեց որ համալսարանի ուսանողներուն 20 առ հարիւրը հայերէ կը բաղկանան: Ապա համալսարանի նախագահի եւ պաշտօնէութեան անունով իր շնորհաւորութիւնները փոխանցեց սոյն սեմինարի կազմակերպիչներուն:

Իր բացման խօսքին մէջ Յարութ Տէր Դաւիթեան պանծացուց Մեսրոպ Մաշտոցը իր հանճարեղ գիրերու գիւտով եւ իր գործին սատարող աշակերտներու հոյլով: Ապա անդրադառնալով համաշխարհային ներկայ ցնցումներուն եւ համացանցի յեղափոխութեամբ բազմատեսակ ազդեցութիւններուն՝ անհրաժեշտ սեպեց հետապնդումը նորօրեայ զարթօնքի մը: Ան ընդգծեց որ պէտք է զարկ տալ ազգային մտածողութեան «...եթէ ամէն մէկ հայ անհատ հաւատայ, որ կրնայ տարբերութիւն մը դնել իր գազի վիճակի բարելաւման գծով այնժամ կարելի կը դառնայ նորօրեայ զարթօնքի կերտումը: Ուրեմն հաւատանք ու գործենք այդ գիտակցութեամբ ու ոգիով եւ թող այս գիտաժողովը, իրմէ բխելի գործնական թելադրութիւններով, կարեւոր քայլ մը ըլլայ այդ նպատակի իրագործման ճամբուն վրայ»:

Շար.ը էջ 18

Ս.Դ.Հ.Կ.Ի ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ ՆՈՒՐՀԱՆ ԱՐՔԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ՀԵՏ

Հինգշաբթի 24 Հոկտեմբերին, 2013 կ.ե. ժամը 3ին, նախապէս առնուած ժամադրութեամբ մը, Սոց. Դեմկ. Հնչակեան Կուսակցութիւնը ներկայացնող պատուիրակութիւն մը, հանդիպում մը ունեցաւ այս օրերուն Լոս Անճելոս այցի եկած Երուսաղէմի Հայոց Պատրիարք Ամենպ. Տ. Նուրհան Արք. Մանուկեանին: Ս.Դ.Հ.Կ. պատուիրակութեան մաս կը կազմէին Կեդրոնական Վարչութեան անդամ՝ Ընկ. Տօքթ. Համբիկ Սարաֆեան, Արեւմտեան Ամերիկայի Վարիչ Մարմնի ատենապետ ընկ. Գաբրիէլ Մոլոյեան, ինչպէս նաեւ «Մասիս» շաբաթաթերթի գլխաւոր խմբագիր ընկ. Տօքթ. Արշակ Գազանճեան: Սոյն հանդիպման իր մասնակցութիւնը բերաւ նաեւ Պատրիարք հօր գաւազանակիր եւ Երուսաղէմի Ս. Թարգմանչաց Վարժարանի տնօրէն Հոգշ. Նորայր Վրդ. Գազազեան:

Շուրջ մէկ ժամ տեւող այս տեսակցութեան ընթացքին տեղի ունեցաւ սրտբաց զրոյց: Պատրիարք Նուրհան Արք. համապարփակ գեկոյց տուաւ տեղւոյն հայ գաղութի, Ս. Յակոբայ վանքի միաբանութեան, Երուսաղէմի հայապատկան սրբատեղիներու եւ կալուածներու այժմու իրավիճակի, միջ-եկեղեցական փոխ-յարաբերութեանց, վանքէն ներս ցարդ կատարուած բարեփոխութիւններու եւ յառաջիկայ ծրագիրներու մասին: Ան ուրախութեամբ նշեց որ տեղւոյն Սրբոց Թարգմանչաց վարժարանի աշակերտութեան թիւը 90-էն բարձրացած է 145ի:

Գալով Էջմիածին-Երուսաղէմ փոխադարձ յարաբերութեանց՝ Նուրհան Պատրիարք իր անխախտ հաւատարմութիւնը վերահաստատեց Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հանդէպ: Այսուհանդերձ իր վերապահութիւնը յայտնեց հոգեւոր Գերագոյն Խորհուրդի գործելաոճի կարգ մը երեսներուն վրայ: Նաեւ, որոշ հիասթափութիւն մը՝ վերջերս Էջմիածնի մէջ տեղի ունեցած Հայաստանեայց առաքելական եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսական ժողովին մասին:

Պատրիարք Սրբազան հօր պատգամն է ըլլալ հաւատաւոր քաղաքացիներն այս երկրին, գուրգուրալ մեր ազգային արժէքներուն վրայ, միշտ պահպանել մեր ազգային միասնութիւնն ու համերաշխութիւնը:

Նուրհան Պատրիարք դէպի Երուսաղէմ իր վերադարձի ճամբուն վրայ մէկ շաբաթ պիտի մնայ ԱՄՆ-ի Արեւելեան շրջանը:

ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՀ

ՓԱՍԱՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ՀՈԳԻԻ ՀԱՄԱՐ)

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝

ՀԵՌԱՁԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

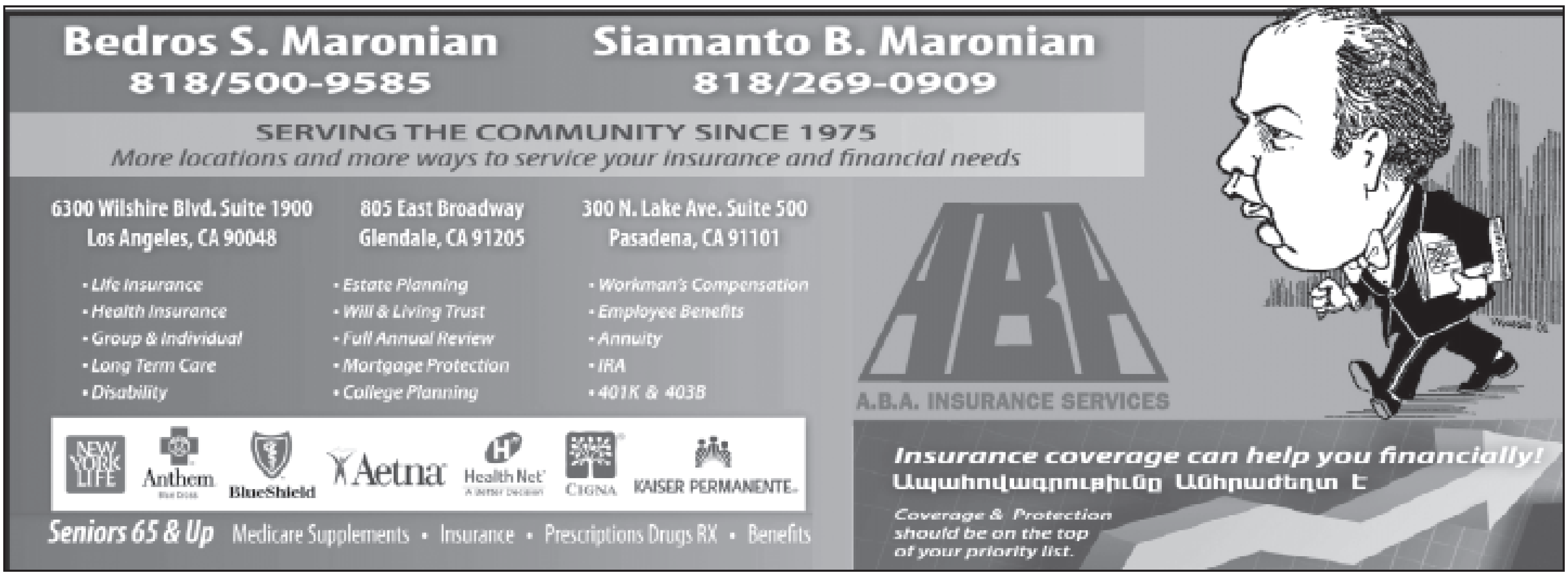

16th International Armenia Fund

Telethon 2013

NOVEMBER 28
Thanksgiving Day

Դէպի Արցախ

En Route Artsakh

Scan Below and Donate **$10!**

Text ARMENIA to 50555 to give $10 to Armenia Fund Inc. Reply with YES to confirm your donation.

$10.00 donation to Armenia Fund Inc. Charges will appear on your wireless bill, or be deducted from your prepaid balance. All purchases must be authorized by account holder. Must be 18 years of age or have parental permission to participate. Message and Data Rates May Apply. **Text STOP to 50555 to STOP. Text HELP to 50555 for HELP.** Full Terms: mGive.org/T. Privacy Policy: mGive.org/P

City-State-Region	Station	Digital Channel	Cable Channel	Satellite	Time
Northern California San Francisco & Bay Area	KTSF Channel 26	26.1	AT&T U-VERSE Channel 8 CHARTER Channel 98 COMCAST Channel 8, 16, 20, 21, or 26	DIRECTV 893 DISH 26 or 8237	8am to 7pm PST
Central California Fresno and Mid-State	KGMC Channel 43	43.1	COMCAST Channel 10 AT&T U-VERSE Channel 43	DIRECTV 43 DISH 43	8am to 8pm PST
Southern California Greater Los Angeles Area	KSCI Channel 18	18.1	AT&T U-VERSE Channel 18 VERIZON FIOS Channel 18 Major Cable Systems Channel 18	DIRECTV 18 DISH 18	8am to 8pm PST

For all other locations please tune in to our live webcast at

8:00am-8:00pm PST

webcast www.ArmeniaFund.org

twitter.com/ArmeniaFund | facebook.com/ArmeniaFund | YouTube.com/ArmeniaFundUS

1-800-888-8897

Designed by EdiDesign.com

ԱՄԵՆ. Տ. ՆՈՒՐՀԱՆ ԱՐՔԵՊՍ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԹԵՄ

Երուսաղէմի Հայոց նորընտիր Պատրիարք՝ Ամենապատիւ Տ. Նուրհան Արքեպիսկոպոս Մանուկեան, ընկերակցութեամբ Հոգչ. Տ. Նորայր Վրդ. Գազազեանի, Հինգշաբթի, Հոկտեմբեր 17ի կէսօրէ յետոյ ժամը 4:30ին ժամանեց Լոս Անճելըսի Միջազգային Օդակայանը եւ սիրալիր կերպով դիմաւորուեցաւ Թեմակալ Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Յովնան Արքեպս. Տէրտէրեանի, Թեմիս Նախորդ Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Վաչէ Արքեպս. Յովսէփեանի եւ պատուիրակութեան մը կողմէ:

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը իր ողջոյնի եւ բարի գալստեան խօսքը ուղղեց Սրբազան Պատրիարք Հօր, ապա իրեն ընկերացող Հայր Սուրբին հետ առաջնորդուեցան դէպի հիւրանոց:

Կիրակի, Հոկտեմբեր 20ի առաւօտեան ժամը 10:30ին Առաջնորդանիստ Սրբոց Ղեւոնդեանց Մայր Տաճարին մէջ Թեմակալ Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Յովնան Արքեպս. Տէրտէրեանի հրաւէրով եւ Սրբազան Պատրիարք Հօր հաւանութեամբ, Սուրբ Պատարագ մատուցեց Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան երիտասարդ անդամ՝ Հոգչ. Տ. Նորայր Վարդապետ Գազազեան, որ 2000 թուին Կուսակրօն Քահանայ ձեռնադրուած է:

Սուրբ Պատարագի խորուրդին հանդիսապետեց Սրբազան Պատրիարք Հայրը: Արարողութեանց մասնակցեցան Թեմակալ Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Յովնան Արքեպիսկոպոս Տէրտէրեան, Գերշ. Տ. Վաչէ Արքեպիսկոպոս Յովսէփեան, Գերշ. Տ. Եփրեմ Արքեպիսկոպոս Թաբաքեան, Հոգչ. Տ. Պարետ Ծ. Վրդ. Երէցեան, Հոգչ. Տ. Տաճատ Ծ. Վրդ. Եարտըմեան, Հոգչ. Տ. Նորայր Աբեղայ Զարգարեան, որ հիւրաբար Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնէն կ՚այցելէ Արեւմտեան Թեմը, Դոկտ. Արժ. Տ. Զաւէն Աւագ Քհնյ. Արզումանեան, Արժ. Տ. Սիփան Աւագ Քհնյ. Մխսեան, Արժ. Տ. Տաթեւ Աւագ Քհնյ. Թաթուլեան, Արժ. Տ. Վարդան Աւագ Քհնյ. Գասպարեան եւ Սրբոց Ղեւոնդեանց Մայր Տաճարի Հոգեւոր Հովիւ՝ Արժ. Տ. Խաժակ Քհնյ. Շահպազեան:

Սուրբ Պատարագի երգեցողութիւնը ներդաշնակ կերպով կատարեց Մայր Տաճարի Խաչատուրեան Դպրաց Դաս Երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ բազմավաստակ Դպրապետ՝ Բրշ. Ստեփան Սրկ. Կէօզիւմեանի եւ երգեհոնահարութեամբ Տիար Գեղամ Աչճեանի:

Երգչախումբի կողմէ «Հրաշափառ» շարականի երգեցողութեան ընթացքին, Առաջնորդ Սրբազան Հայրը դէպի խորան առաջնորդեց Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հայրը:

«Հայր Մեր»ի երգեցողութենէ առաջ, Երգչախումբի կողմէ երգուած «Ուրախ Լեր» շարականի ընթացքին, Արժ. Տ. Խաժակ Քհնյ. Շահպազեան ափսէի մէջ դրուած Հայրապետական Սրբատառ Կոնդակը ի ձեռին ունենալով, թափօրով դէպի Մայր Տաճարի Դասը առաջնորդեց Տէր եւ Տիկին Նահապետ եւ Անի Մելքոնեանը, ապա Սուրբ Խորան բարձրանալով ընթերցեց Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին յղած Սրբատառ Կոնդակը:

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը Սուրբ Սահակ եւ Սուրբ Մեսրոպ Պատուոյ Շքանշանի պարգեւատրումը կատարեց Պրն. Նահապետ Մելքոնեանին, ապա գոհունակութեամբ անդրադարձաւ իր կատարած քառասնամեայ ազգանուէր եւ եկեղեցանուէր ծառայութիւններուն եւ շեշտեց իր գլխաւորութեամբ Երուսաղէմի Հայոց Միութեան կատարած օգտակար ծառայութիւնները՝ Պատրիարքութեան եւ Սրբոց Թարգմանչաց Երկրորդական Վարժարանին եւ բարեմաղթութիւններ կատարելով իր ջերմագին շնորհաւորութիւնները փոխանցեց:

ՕԾՈՒՄ ԵՐՋԱՆԿԱՅԻՇԱՏԱԿ Տ. ԵՂԻՇԷ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ԴՈՒՐԵԱՆԻ ՁՕՆՈՒԱԾ ԽԱՉՔԱՐԻ

Երուսաղէմի Սրբոց Թարգմանչաց Վարժարանի Սանուց Միութիւնն ու Սաղիմահայեր գեղեցիկ գաղափարը յղացած էին առ ի երախտագիտութիւն Երուսաղէմի Երջանկայիշատակ Տ. Եղիշէ Պատրիարք Դուրեանի՝ ձօնուած Խաչքար մը ունենալու որպէս յիշատակ Սրբոց Ղեւոնդեանց Մայր Տաճարի պատին վրայ: Առաջնորդ Սրբազան Հայրը հրաւիրեց Սրբազան Պատրիարք Հայրը, որ Օծումը կատարեց Խաչքարին:

Թեմակալ Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Յովնան Արքեպիսկոպոս Տէրտէրեան իւրայատուկ ոճով եւ ուրախութեամբ արտայայտուեցաւ Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան բազմադարեայ նուիրեալ ծառայութիւններուն եւ Տէրունական Սրբավայրերու պահպանման եւ արձանագրած յաջողութիւններուն: Ապա անձամբ եւ յանուն հոգեւոր հայրերու եւ համայն հաւատացեալներու, ջերմագին բարի գալուստ մաղթեց Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր, որ իր անդրանիկ այցելութիւնը կը շնորհէր Արեւմտեան Թեմին: Ապա հրաւիրեց զինք, որպէսզի իր հոգեւոր պատգամը փոխանցէր հաւատացեալներուն:

ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ ՈՂՋՈՅՆԻ ԵՒ ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆ ԽՕՍՔԸ

Սրտի պարտք կը զգամ ձեզի բերելու Սուրբ տեղեաց եւ մեր Տիրոջ ոտք կոխած վայրերու օրհնութիւնը: Օրհնութիւն ձեզի Սուրբ Յարութեան Տաճարէն եւ մեր Տիրոջ Սրբալոյս Գերեզմանէն, Գողգոթայէն, Բեթղեհէմի Ծննդեան Սուրբ Այրէն, եւ առհասարակ այն բոլոր վայրերէն, ուր տակաւին կ՚արձագանգեն Քրիստոսի ձայնն ու պատգամները, եւ որուն հողէն տակաւին կը բուրէ անոր արցունքին եւ արեան անուշ հոտը:

Ձեզի կը բերեմ օրհնութիւնը Սրբոց Յակոբեանց կրօնական եւ ազգային ժառանգութենէն, որ սպիտակ աղաւնիի մը նման թառած Սիոն լերան բարձունքին՝ իբրեւ սրբավայր եւ ուխտավայր, դարերով իր յոյսին քաղցրութիւնն ու հաւատքին լոյսը բաշխած է Հայ սերունդներուն: Ձեզի կը բերեմ նաեւ ողջոյնները Սրբոց Յակոբեանց Ժինուորեալ Միաբանութեան, որ դարերէ ի վեր, մինչեւ այսօր արթուն աչքով եւ սրտով կը հսկէ մեր ազգային իրաւունքներուն՝ Երուսաղէմի յաւիտենական Քաղաքին մէջ:

Շնորհակալութիւն կը յայտնեմ Արեւմտեան Թեմի Բարեջան Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Յովնան Արքեպիսկոպոս Տէրտէրեանին, որ կարելի դարձուց մեր այցը այս Թեմէն ներս եւ առիթը ընձայեց մասնակցելու Սուրբ Պատարագի եւ Խաչքարի Օծման՝ նորակերտ եւ սքանչելի այս Տաճարին մէջ:

Սուրբ Պատարագի աւարտին Ամեն. Սրբազան Հօր հանդիսապետութեամբ Հոգեհանգստեան Մասնաւոր Պաշտօն կատարուեցաւ Երուսաղէմի Երջանկայիշատակ Տ. Թորգոմ Պատրիարք Մանուկեան հոգիին համար՝ անոր վախճանման առաջին տարելիցին առթիւ: Հանգուցեալ Սրբազան Պատրիարք Հայրը որպէս Առաջնորդ ծառայած է նաեւ Հայց. Եկեղեցւոյ Արեւմտեան Թեմին եւ Հայց. Եկեղեցւոյ Արեւելեան Թեմին:

Կ՚աղօթենք Երջանկայիշատակ Սրբազան Պատրիարք Հօր հոգիին համար: Թող Բարձրեալն Աստուած երկնային Իր լոյսերուն մէջ հանգչեցնէ իր նուիրեալ եւ ծառայասէր սպասաւորի հոգին:

Հոգեհանգիստի աւարտին հաւատացեալներ երկիւղածութեամբ աջահամբոյրի մօտեցան Սրբազան Պատրիարք Հօր եւ արժանացան անոր օրհնութիւններուն:

ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԸ ՊԱՌԳԵՒԱՏՐՈՒԵՑԱՒ՝ ՃԱՐՏԱՍԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄԻՆ ՄԷՋ

ՀԲԸ Միութեան Վաչէ եւ Թամար Մանուկեան վարժարանի 11-րդ դասարանի ուսանող Նարեկ Մանուկեան, Շաբաթ օր 12 Հոկտեմբեր 2013-ին, Արքատիա Երկրորդական վարժարանի մէջ կատարուած միջդպրոցական ճարտասանութեան մրցոյթի (Congressional Debate) իր խմբաւորումին մէջ առաջնութիւն շահեցաւ: Մրցումին մասնակցած էին շրջանի պետական եւ մասնաւոր վարժարաններէն 500էն աւելի աշակերտներ: Մասնակցողները պէտք էր որ ծերակուտականի մը դերը ստանձնէին ու վիճաբանէին կառավարական նիւթի մը շուրջ: Վաչէ եւ Թամար Մանուկեան վարժարանի վեց այլ աշակերտներ շահեցան գնահատանքի (Superiority & Excellence) ժապաւէններ:

Վաչէ եւ Թամար Մանուկեան վարժարանը առաջին անգամն է որ կը մասնակցի նման մրցոյթի մը: Նորակազմ "Speech and Debate" խումբը, ուսուցչուհի Ե. Քէյսիի հսկողութեան տակ այժմ կը պատրաստուի երկրորդ մրցոյթի մը, որ տեղի պիտի ունենայ Շաբաթ 16 Նոյեմբերին, Կապրիելինօ երկրորդական վարժարանին մէջ:

Տիկին Քէյսին ուրախութեամբ կը յայտարարէ թէ? խումբին բոլոր անդամները խանդավառ են եւ նոր մրցանակներ առնելու ներուժը ունին:

«ԱՍՊԱՐԷԶ» ԲՈԼՈՐԵՑ ԻՐ 105 -ՐԴ ՏԱՐԻՆ

Հոկտ. 20, 2013, Կիրակի, Մոնթեպելլոյի «Պաղրամեան» սրահէն ներս տեղի ունեցաւ Հ.Յ.Դ.ի օրկան՝ «Ասպարէզ» Օրաթերթի 105-րդ Տարեդարձը, ներկայութեամբ գաղութիս մամլոյ, կղերական դասի եւ բոլոր կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչներուն:

Հարիւր հինգ տարիներ՝ տքնաջան ու անձնուէր իր աշխատանքներով՝ «Ասպարէզ» անմասն չմնաց դժուարութիւններէ եւ խոչընդոտներէ, եւ հակառակ այդ բոլորին ՝ կանգուն մնաց եւ արթուն, ի սպաս հայ մամուլին եւ հայ ազգին:

Կը շնորհաւորենք «Ասպարէզ»ը եւ բոլոր մեր գործընկերները, մաղթելով բարի երթ:

Թող հայ մամուլի բոլոր գրիչները ծառայեն ազգապահպանման հզօր գործին եւ նաեւ հայ անհատի ու հայ ժողովուրդի իրաւունքներու պաշտպանման վեհ նպատակներուն:

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՏՐՕՆ

Yes, I wish to subscribe to Massis Weekly

Enclosed a check for (one year)

* $50,00 * $100,00 (first class) for USA

$ 100,00 (Air Mail) for Canada.

$ 250,00 (Air Mail) Overseas.

Name: --

Address: --------------------------------------

City: --------- State:--------- Zip Code:------

Country: -------------

Tel :----------------------- Fax : -------------------------

Massis Weekly

Volume 33, No. 40 Saturday, November 2, 2013

SDHP Central Committee Delegation Meetings in Lebanon

BEIRUT -- A delegation of the Social Democrat Hunchakian Party Central Committee Board headed by SDHP Central Committee Chairman Hagop Dikranian visited various Lebanese Armenian religious and political institutions.The delegation paid visits to the; Catholicos of the Great House of Cilicia; Aram I, Patriarch of the Armenian Catholic Church; Nerses Bedros XIX, President of the Union of Armenian Evangelical Church; Rev. Megredij Karakozian, as well as the Armenian Democratic Liberal Ramgavar party Central Committee.

The topics discussed at the meetings focused on local, regional and national development issues important to the Armenian community including; the current political and social state of affairs in the Republics of Armenia and Artsakh, the preparations for the commemoration of the 100th anniversary of the Armenian Genocide, and the state of the Syrian Armenian community within and outside of Syria.

The SDHP delegation included the SDHP Central Committee Vice Chairman and Lebanese MP Sebouh Kalpakian, former Lebanese MP Dr. Yeghia Jerejian, and Mr. Shavarsh Aginian along with Chairman of the S.D. Hunchakian party Executive Committee of Lebanon Mr. Alexander Keushkerian.

Armenia and Greece Set to Deepen Bilateral Cooperation on Defense

YEREVAN — Armenian Minister of Defense Seyran Ohanyan received on Tuesday the visiting Minister of National Defense of Greece Dimitris Avramopoulos. The two summed up the results of the meeting at a joint press conference.

Dimitris Avramopoulos attached importance to the issue of integration of the defense systems of the two countries. He noted that despite financial difficulties, both countries have managed to maintain the best defense system – one of the best tools to impose peace on the neighbor.

"We have been successfully cooperating since 1996. My visit means we're opening a new page not only in the field of defense but also in the field of political, cultural, economic cooperation," Dimitris Avramopoulos said, adding that a defense agreement will be signed in the future during Armenian Defense Minister's visit to Greece.

Continued on page 4

Eurasian Integration Process: Armenia Should Assume Membership Obligations "Without Any Exceptions."

MINSK -- After a meeting of the Supreme Eurasian Economic Council in Minsk olast Thursday the leaders of Russia, Belarus and Kazakhstan signed the application for the participation of Armenia in the Eurasian integration process. They signed a draft decision "On the Republic of Armenia's accession to the Customs Union and the Common Economic Space of Belarus, Kazakhstan and the Russian Federation", the Statement on the participation of the Republic of Armenia in the Eurasian integration process and the Memorandum on deepening cooperation between the Republic of Armenia and the Eurasian Economic Commission.

"We have backed the intention of Armenia and Kyrgyzstan to join our integration project. We have agreed to establish a working group tasked with preparing a corresponding road map within a short period," said Russian President Vladimir Putin.

The participants of the meeting of the Supreme Eurasian Economic Council reaffirmed their intention to sign an agreement on the establishment of the Eurasian Economic Union, which is to start its work on January 1, 2015, said Kazakh Presiden Nursultan Nazarbayev.

"I wouldn't say there is a breakthrough here, but it's a big step that we have made in the course of our dialogue today. The most important thing is that we have made progress on all key issues of forming our union in the preparation of the agreement," said Belarus's Lukashenko.

At the same time, Lukashenko admitted that by joining the Eurasian Union countries lose some of their sovereignty. But he said one should not be afraid of transferring additional powers to the supranational level. "Sovereignty is not an icon. Everything has its price, and if we want to live better, we have to sacrifice something," said Lukashenko.

Lukashenko also stressed that Yerevan should go through all accession procedures and assume membership obligations "without any exceptions." Earlier he had claimed that Armenia's entry into the bloc is still not a forgone conclusion. "There is too much uncertainty in this process," he said.

Armenian President Serzh Sarkisian did not participate in the final conference and did not express his opinion as to what part of Armenia's sovereignty will go to the supranational level. The president of Armenia, even after his declaration of intent on September 3 to join the Customs Union, did not discuss the appropriateness of this decision with the Armenian Parliament.

Continued on page 4

US Congressmen Call on President Obama to Allow the Display of "Armenian Orphan Rug" at the Smithsonian Institution

WASHINGTON, D.C. -- Armenian Caucus Co-Chair Representative Frank Pallone, Jr. (D-NJ) sent a letter to President Obama calling upon the White House "to honor Armenian heritage and allow display of [a] culturally significant Armenian rug," .

Congressman Pallone has also joined with his colleagues in signing the bipartisan letter currently being circulated by Armenian Genocide resolution sponsors Representatives David Valadao (R-CA) and Adam Schiff (D-CA) to President Obama calling for the "Armenian Orphan Rug" to be exhibited at the Smithsonian Institution as it was originally scheduled for display in December 2013. Pallone's letter follows Congressman Brad Sherman (D-CA), who sent a similar missive to President Obama last week.

The Valadao-Schiff initiative continues to garner support.

In 1925, Dr. John H. Finley, editor-in-chief of the New York Times and vice-chairman of the congressionally chartered Near East Relief organization, presented a rug made by orphans of the Armenian Genocide to then President Calvin Coolidge. The rug was made in appreciation of America's generosity in aiding the survivors of the first genocide of the 20th Century. It was previously displayed at the White House in 1984 and 1995, but not since.

Hrant Dink Murder Suspect Caught

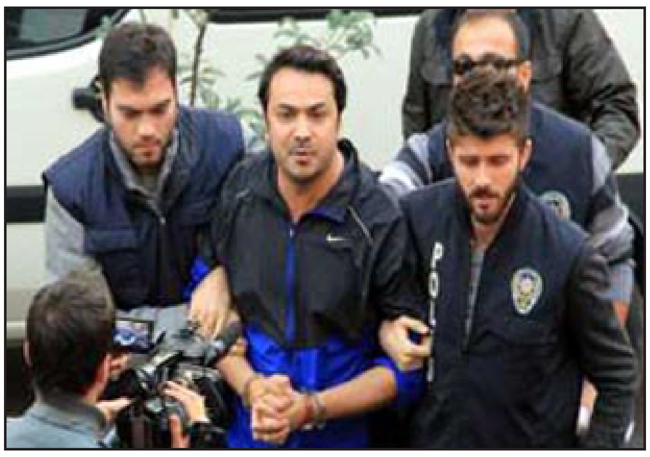

ISTANBUL -- Erhan Tuncel, the main suspect behind the murder of Turkish-Armenian journalist Hrant Dink, has been caught in Istanbul's Kumburgaz district. He is said to have been hiding in a villa. Dink, the editor-in-chief of Armenian-Turkish newspaper Agos, was shot dead in in Istanbul on 19 January 2007.

"This is the price of having served my country," Tuncel told reporters as he was taken into custody by police officers.

"It is an honor to be arrested the day Adnan Menderes was hanged," he also said, in reference to the former Turkish prime minister who was sentenced to death following the Yassiada trials in the sequel to the 1960 military coup.

This development comes after he spent 38 days on the run from the Turkish authorities. Tuncel had previously said he would surrender in 15 days, in an interview that was released by the Star newspaper on Wednesday.

Tuncel was an informant in the Black Sea province of Trabzon ahead of the murder of Dink.

Tuncel stated that there was another organization within the state "higher than Ergenekon [an allegedly shadowy organization accused of planning to overthrow the Turkish government], that is being prevented from shedding light on this murder. I am a little piece of all these."

He particularly pointed to Trabzon's police department and gendarmerie.

Yerevan Raps EU Parliament Over Karabakh Claim

Official Yerevan criticized the European Parliament on Thursday for again effectively accusing Armenia of occupying Azerbaijani territory.

The European Union's legislative body mentioned the Nagorno-Karabakh conflict in a resolution on the EU's Eastern Partnership program adopted on Wednesday. The resolution "recalls its position that the occupation by one country of the Eastern Partnership of the territory of another violates the fundamental principles and objectives of the Eastern Partnership."

Deputy Foreign Minister Shavarsh Kocharian rejected this accusation, saying that it is at odds with the official positions of the EU as well as the United States, Russia and France, the three nations trying to broker a peaceful settlement of the Karabakh conflict.

"Despite the fact that the above mentioned resolution is non-binding, nonetheless regardless of the motivations of the authors of that wording, they should understand that they bear responsibility for its possibly negative impact on the negotiation process and undermining of the efforts of the [OSCE Minsk Group] Co-Chairs aimed at the peaceful settlement of the conflict," Kocharian said in written comments to News.am.

Predictably, Azerbaijani officials welcomed that wording. "The more international organizations recognize the occupation of Azerbaijani lands, the better for the conflict's resolution," Asim Mollazade, a pro-government lawmaker, told 1news.az. Mollazade noted that the European Parliament already condemned Armenian occupation of Karabakh and surrounding territories in a 2010 resolution.

The parliament's latest resolution also says that the Armenian-Azerbaijani dispute should be settled on the basis of the Basic Principles put forward by the three mediating powers. Those include not only territorial integrity of states but also self-determination of peoples.

Armenia's Sport Minister Under Opposition Fire Over Son's Arrest

YEREVAN -- Armenia's Sport and Youth Affairs Minister Yuri Vartanian faced opposition calls to step down on Wednesday in connection with the recent arrest of his son on drug trafficking charges.

Davit Vartanian was detained by the Armenian police near the Iranian border more than a week ago while allegedly attempting to smuggle a large quantity of narcotics into Armenia. He was charged under corresponding articles of the Criminal Code carrying lengthy prison sentences.

Yuri Vartanian has still not commented on the embarrassing criminal case. He was conspicuously absent from the Armenian government's question-and-answer session in the parliament on Wednesday.

Lawmakers representing two opposition parties and the opposition-leaning Prosperous Armenia (BHK) said the young man's arrest is sufficient grounds for the minister's resignation. Zaruhi Postanjian of the Zharangutyun party said Vartanian should quit for "moral" considerations given the gravity of the accusations leveled against his son. Levon Zurabian, the parliamentary leader of the Armenian National Congress (HAK), said that cabinet members in truly democratic states lose their jobs in such cases.

The BHK's Naira Zohrabian echoed these calls, saying that Vartanian would have been forced to resign if he had been a member of her party led by Gagik Tsarukian, a wealthy businessman who also heads Armenia's National Olympic Committee.

Vartanian has been at loggerheads with Tsarukian for some time, blaming the tycoon for Armenia's poor showing in the 2012 Olympic Games in London. The previous minister of sports and youth affairs was affiliated with the BHK.

The resignation calls were dismissed by the ruling Republican Party of Armenia (HHK). Galust Sahakian, the HHK's parliamentary leader, said Vartanian bears no responsibility for his son's alleged crime. "Every minister has sons, relatives and friends. Should he resign if one of them commits a crime?" Sahakian told RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am).

Vartanian, 57, is a renowned former weightlifter who won the 1980 Olympic Games in Moscow and several world championships for the Soviet Union. He served as an adviser to President Serzh Sarkisian before being appointed as minister in May.

Sarkisian Must Go, Says Ter-Petrosian

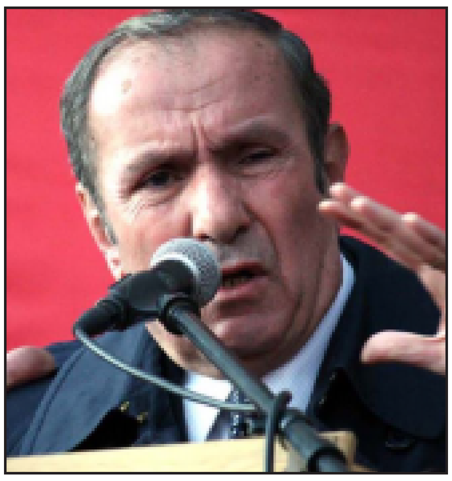

YEREVAN -- Opposition leader Levon Ter-Petrosian called for President Serzh Sarkisian's immediate resignation on Wednesday, saying that he has brought Armenia into disrepute and is leading it to ruin with his "adventurist" foreign policy.

In a written statement posted on ilur.am, Ter-Petrosian declared that Sarkisian must be granted legal immunity from prosecution and any asset confiscation if he agrees to step down.

"Armenia needs radical systemic reforms," said the leader of the opposition Armenian National Congress (HAK). "Expecting Serzh Sarkisian to be able to implement those reforms is tantamount to political blindness. Only 'idealist' European bureaucrats could afford the 'naivety' of trying to turn that individual into a reformer."

"Every day of his rule is a loss for Armenia and Artsakh (Nagorno-Karabakh) in the demographic, economic, material, political and moral-psychological senses," continued Ter-Petrosian.

Armenia, he said, needs a new president "capable of restoring the country's international reputation as a trustworthy and responsible partner." Sarkisian has destroyed that reputation with his "adventurist political wanderings" between the West and Russia that could have "disastrous consequences" for Armenia and Nagorno-Karabakh, he claimed.

Ter-Petrosian, who served as Armenia's first president from 1991-1998, clearly referred to Sarkisian's unexpected decision last month to join a Russian-led alliance of ex-Soviet states at the expense of a much closer relationship with the European Union. He said earlier that Sarkisian thus duped the EU and humiliated Armenia. Still, unlike other opposition leaders, Ter-Petrosian stopped short of opposing Armenian membership of the Russian-dominated bloc.

The HAK leader also stated on Wednesday that he would not run for president in the event of Sarkisian's resignation. He said Robert Kocharian, another ex-president who handed over power to the current head of state in 2008, must also not seek to return to power.

EU Doors Open to Armenia, French Ambassador says

YEREVAN — "The decision to join the Customs Union is the sovereign choice of sovereign Armenia, a decision, where Armenia, naturally, takes its interests into consideration. We accept and respect Armenia's decision," France's Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary to Armenia Henri Reynaud told a press conference on Tuesday.

The Armenian authorities have always declared on the highest level about the willingness to maintain and develop their relations with different EU structures, the Ambassador said, adding that "the EU has not closed its doors to Armenia."

The Ambassador noted that the EU is first of all a political structure, and the Eastern Partnership, which is part of EU, maintains its political emphasizes. In this respect, the spheres of Armenia-EU cooperation are countless and they need to be explored.

Speaking about the Karabakh issue, Ambassador Reynaud noted that the OSCE Minsk Group, as a mediating mission, proposes different approaches, while it is up to Armenia and Azerbaijan to make the final decision.

According to him, the three countries have undertaken the negotiations on the basis of the most perfect principles. "Even if there are difficulties, they do not always depend on the mission," the diplomat said.

Isn't it necessary for Artsakh to return to the negotiation table? "The Minsk Group co-chairmanship is thinking about this. The parties to the negotiations should decide when it will be proper for Nagorno Karabakh to join the process," the Ambassador said.

Speaking about the possibility of the French Senate returning to the consideration of the bill criminalizing the Armenian Genocide denial, Henri Reynaud said "works in that direction are underway," but added he cannot speak about concrete timing of the bill.

Historian Rifat Bali Brings Lecture Series to Montreal:
Discusses Jews in Turkey

By Vanik Kechian

As part of Historian Rifat Bali's tour organized by the Zoryan Institute, Montreal's Bolsahay Community Centre hosted an event on Sunday October 20th.

Dr. Bali, an expert on Jews in Turkey, addressed topics found in his latest book as well as topics relating to discrimination of Turkish-Armenians to an audience of almost 100 people.

His book "Model Citizens of the State: The Jews of Turkey During the Multi-Party Period" is an in depth analysis of the jewish people's struggle for rights and fight against anti-semitism in post-1950 Turkey.

Recognizing the significance of Bali's work, the Zoryan Institute took on the expenses to edit and translate his latest book from Turkish to English.

"He's been very articulate in explaining complex recent history of the last 50 or 60 years," said Zoryan Institute Executive Director George Shirinian. "The Jews have tried very hard to be the model citizens that Kemal Ataturk demanded Turks to be, and for all of their efforts they still have not been accepted as equal citizens."

Bali spoke of joint efforts by the Turkish and Jewish lobbies in the U.S. to block any Congressional resolution recognizing the Armenian Genocide. He explained that although Jewish lobbies also know the calamity and hardship of genocide and discrimination, they continue to petition against recognition of the Armenian Genocide because of pressure from the Turkish government and their fear that Jews in Turkey will be subject to increased anti-semitic sentiments.

"Armenians don't understand why their Jewish brothers have not been more supportive of Armenian Genocide recognition. Bali's book explains the real politic behind why they have not been [supportive]," said Shirinian. "It helps us understand them better, and through understanding maybe the door to communication can be opened."

Bali's week-long tour of the East Coast concluded on Tuesday night in the AGBU Alex Manoogian Centre in Toronto.

Armenian Genocide Museum Institute and Canadian Museum of Human Rights to Sign Official Memorandum of Understanding

TORONTO — On November 7, Dr. Hayk Demoyan, Director of the Armenian Genocide Museum Institute (AGMI) in Yerevan, will visit Mr. Stuart Murray, President and CEO of the Canadian Museum for Human Rights (CMHR) in Winnipeg, to sign a historic Memorandum of Understanding (MOU).

The objective of the MOU is to exchange knowledge and expertise, educational materials, and exhibitions with respect to human rights, share research and advice, cooperate to advance the academic study of human rights and reconciliation, the Armenian Genocide and its effects, and processes seeking justice and reconciliation, and work together to educate people on issues of human rights, in both national and global contexts.

The MOU will be signed in the presence of His Excellency, Mr. Armen Yeganian, Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Armenia, officials of the Zoryan Institute, and representatives of the Armenian community.

In March of this year, Zoryan officials accompanied Dr. Clint Curle, the CMHR's Head of Stakeholder Relations, to Yerevan, to meet with the Director of the Armenian Genocide Museum Institute, the Republic of Armenia's Minister of Diaspora and other officials, to discuss the significance of the new museum being developed in Winnipeg in relation to the Armenian Genocide. At that time, discussions for formal cooperation between the two museums were held and plans for the formal signing ceremony later in the year made. The International Institute for Genocide and Human Rights Studies (A Division of the Zoryan Institute) (IIGHRS) has been instrumental in bringing the CMHR and AGMI together to the mutual benefit of both organizations and the Armenian and Canadian people.

While in Canada, Dr. Hayk Demoyan will also be making two public appearances at events hosted by The Zoryan Institute in Montreal and Toronto. Dr. Demoyan will speak about recent research on Aurora Mardiganian, and he will also update the public on the official plans for the commemoration of the centennial of the Armenian Genocide.

The official signing of the Memorandum of Understanding between the CMHR and AGMI is the culmination of the Zoryan Institute's efforts to bring the two institutions together. This agreement will help both institutions in their efforts to use awareness and dialogue as a way to promote enhanced human rights for the Armenian community, for Canadians, and for all visitors to the two museums.

U.S. Embassy and Tumo Center Present American Film Showcase 2013 "Youth Empowerment"

YEREVAN — From October 28 to November 15, the U.S. Embassy is partnering with the TumoCenter for Creative Technologies to launch a "Youth Empowerment" project, which includes an American Documentary Film Showcase, an essay contest, chess with Armenian grand masters, and master film classes for young people. The project was introduced at Tumo during a press conference on October 28, which included the U.S. Ambassador to Armenia John A. Heffern, Tumo Director Marie Lou Papazian, producer/editor Nelson Dellamaggiore, director/producer Katie Dellamaggiore, and independent filmmaker Jay Rosenblatt.

The showcase's opening film, "BROOKLYNCASTLE", is the remarkable and improbable true story of Intermediate School 318 in Brooklyn, New York; defying stereotypes, it has the highest ranked junior high chess team in the nation. It tells the stories of five members of the chess team at a below-the-poverty-line inner city junior high school that has won more national championships than any other in the United States. The film follows the challenges these kids face in their personal lives as well as on the chessboard, and is as much about the pain of their losses as it is about the anticipation of their victories. Ironically, the biggest obstacle thrust upon them arises not from other competitors but from recessionary budget cuts to all the extracurricular activities at their school.

RA President Serzh Sargsyan present at the opening of TUMO information centerBROOKLYNCASTLE shows how these kids' dedication to chess magnifies their belief in what is possible for their lives. After all, if they can master the world's most difficult game, what can't they do?

The film will be shown in Armenia's three main cities: Yerevan, Gyumri and Vanadzor. The next 23 films will be screened at Tumo, and they all follow the theme of the showcase, "Youth Empowerment."

In addition to the films, the "Youth Empowerment" project sponsored an essay contest for young Armenians to describe an inspiring teacher in their lives. The contest received over 3200 entries, and was co-sponsored by Dasaran.am. Winners will be announced at the opening film reception by U.S. Ambassador to Armenia John A. Heffern.

Internationally recognized filmmaker Jay Rosenblatt, director/producer Katie Dellamaggiore and three-time Emmy award nominated director Nelson Dellamaggiore will run a series of master classes for a group of young people at Tumo. The filmmakers will work with groups of Tumo students who have been studying scriptwriting, cinematography and editing over the course of the past year at Tumo, in order to produce short films on topics of concern to them.

SYRIAN ARMENIAN RELIEF FUND
Save Support Sustain
Syrian Armenian Relief Fund
P. O. Box 1948
Glendale, CA 91209-1948
www.syrianarmenianrelieffund.org

Armenia Fund Launches Telethon 2013 Fundraising

LOS ANGELES -- On Friday, October 18, 2013, Armenia Fund U.S. Western Region kicked off the fundraising campaign for the upcoming Thanksgiving Day International Telethon with a logo unveiling reception at the House of Armenia in Glendale, California.

The live 12 hour program is set to air on Thanksgiving Day, November 28, 2013 beginning 8:00am PST. Proceeds from Telethon 2013 will benefit the construction of the strategically important Vardenis-Martakert Highway, spanning 72 miles and directly benefiting 30 villages along its way. The project is expected to cost $30 million and upon completion it will link the northeastern regions of Armenia and Artsakh (Nagorno Karabakh) – giving a dramatic boost to the economy, tourism and trade. The project will be Armenia Fund's 3rd major highway project, joining the Goris-Stepanakert (finished in 1998) and North-South Highways (finished in 2004) and creating an integrated highway system that connects close to 300 towns and villages in Armenia and Artsakh.

The evening hosted Armenia Fund's long time donors and community members who attended the event in record numbers. Sarkis Kotanjian, Executive Director of Armenia Fund U.S. Western Region, welcomed everyone and introduced the newly elected President of Armenia Fund, Mr. Antranik Baghdassarian. Mr. Baghdassarian, President and CEO of Karoun Dairies, serves the Fund in a volunteer capacity.

"Roughly twenty years ago our brothers and sisters returned us 11,000 square kilometers of our historic lands called Artsakh. They couldn't have paid a heavier price for that land as they paid with their lives. When we sit around the abundant Thanksgiving Day tables on November 28 in the comfort of our warm homes, I want every American Armenian to realize that at that exact moment there are thousands of soldiers 12,000 feet above sea level in the Mrav mountains guarding Armenia's peace in the freezing cold. We all have a choice every Thanksgiving: to be a bystander, point out all the flaws in today's Armenia and do nothing or to be part of a solution helping Armenia develop and overcome its many challenges," said Baghdassarian.

The evening's guest speaker was Artur Aghabekyan, Deputy Prime Minister of the Nagorno Karabakh Republic, who is on visit to the State of California.

"If we want Artsakh to be self sufficient, we must unlock its full economic potential. We have to create jobs. We have to be able to engage our population in labor-intensive spheres of the economy such as agriculture, manufacturing and tourism. This will not be possible without fully integrating Artsakh's and Armenia's highway system. The Vardenis-Martakert Highway is that missing link," said Aghabekyan

The logo was designed by Los Angeles based graphic artist Edik Balaian. It features the highway in the form of a dove, whose wings emblazon the flags of Armenia and Artsakh. The logo was unveiled by Deputy Prime Minister Artur Aghabekyan and long time Armenia Fund donor Mrs. Anahid Kachberouni who recently visited Armenia and Artsakh on the Armenia Fund Donor Trip 2013.

Present at the evening reception were international trustees of Hayastan All-Armenian Fund, Albert Boyajian and Ara Boyajian (Toronto, Canada) and former Presidents of Armenia Fund, Inc. Mrs. Maria Mehranian and Mr. Tomik Alexanian.

In Southern California, the Telethon will air live on KSCI Channel 18 for full 12 hours on Thursday, November 28, 2013, 8:00AM-8:00PM PST as well as on all Los Angeles based Armenian television networks. The entire telethon will be webcasted on www.armeniafund.org. Donations can be made over the phone by calling 1-800-888-8897 or through a secure server connection at www.armeniafund.org/donate beginning now.

Arthur Abraham Dominates De Carolis, Moves on to Stieglitz Trilogy Fight

OLDENBURG, GERMANY — WBO Inter-Continental super middleweight champion "King" Arthur Abraham (38-4, 28 KOs) labored to a lopsided victory shutting down Italian Giovanni De Carolis (20-5, 10 KOs), in a weekend bout that clears the way for him to hold a rematch against WBO super middleweight champion Robert Stieglitz.

Abraham won by a 12 round unanimous decision on Saturday. The final judges scores were 120-108, 119-109 and 119-109.

Abraham is the mandatory challenger for Stieglitz, and the two of them are expected to go at it in early 2014.

If held, that will be the third fight between Abraham and Stieglitz. In the first of the bouts in August 2012 the Armenian won a 12-round unanimous decision to capture the WBO Super Middleweight Championship, which made him a two-division champion. During the rematch last March Abraham's eye rapidly swelled shut in the second round and he could soon no longer see. The referee waved him off at the start of the fourth round, resulting in his defeat.

Eurasian Integration Process

Continued from page 1

Armenia is not seeking preferential terms for its membership of the Russian-led customs union and wants to complete the accession process within several months, Russia's First Deputy Prime Minister Igor Shuvalov said on Friday.

"The president of Armenia asked the presidents of the Customs Union's member states to enable [Armenia] to ratify all agreements as early as possible," the Itar-Tass news agency quoted Shuvalov as saying. Yerevan is ready to make all necessary changes in Armenian laws and regulations in the next few months, he said.

Shuvalov made clear in that regard that Russia will not significantly speed up planned membership talks "so that there is no sense that somebody is artificially drawing Armenia into the Customs Union."

Another sensational statement was made at the meeting. Kazakh President Nazarbayev proposed to accept Turkey as a member of the Customs Union, explaining it by the fact that he is often approached with the question of "whether we are creating a USSR or something under Russia" "Maybe we can accept Turkey, it is a big country, and the speculation will be over," Nazarbayev suggested to his Russian and Belarus counterparts.

Armenia and Greece to Deepen Bilateral Cooperation

Continued from page 1

The minister also spoke about Armenian-Greek long-term friendly relationship. He underscored that the Armenian-Greek bilateral relations are based on mutual respect, unity and friendship.

The Armenian-Greek defense cooperation based on the friendship of the two peoples, the willingness to help each other and common approaches has a long history, Armenian Defense Minister Seyran Ohnayan said. He added that the two countries have similar approaches towards reinforcement of regional and international peace.

In this context Minister Ohayna reminded that the Armenian divisions made their first steps in the international peacekeeping with the support of the Greek side.

ԼԻԲԱՆԱՆ

ՀԱՃՆՈՅ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ԵՒՍ ՅԱՒԵՐԺԱՑՈՒՑ ՀԱՃՆՈՅ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ՅԻՇԱՏԱԿԸ

Շաբաթ, 26 Հոկտեմբեր 2013-ին, երեկոյեան դէպի Նոր Հաճնոյ Ս. Գէորգ եկեղեցին տանող ճամբաները ողողուած էին երիտասարդութեամբ, ինչպէս նաեւ միջին եւ երէց սերունդի հայրենակիցներով:

Բոլորը հաւաքուած էին Նոր Հաճըն թաղամասին մէջ, անգամ մը եւս ոգեկոչելու Հաճնոյ հերոսամարտի նահատակներուն յիշատակը եւ մատաղի աւանդական պատրաստութեան մասնակցելու:

Ս. Գէորգ եկեղեցիին առջեւ ճամբուն վրայ, մարմանդ կրակի վրայ կաթսաները եւ անոնց բոլորտիքը հաւաքուած երիտասարդները երկար ու խանդավառ երեկոյի մը նախանշանները կ'աւետէին:

Ներկաները, անխտիր, աւանդական մատաղի պատրաստութեան իրենց մասնակցութիւնը բերելու եկած էին: Այնտեղ էին բոլորը, երիցագոյնէն մինչեւ նորածին հաճընցին, կաթսաներուն շուրջ մերթ խառնելու, մերթ դիտելու:

Հաճելի ու միաժամանակ յուզիչ մթնոլորտ, որուն նախաձեռնութիւնը անկասկած կը պարտինք Հաճնոյ Հայրենակցական Միութեան ժրաջան հայրենակիցներուն:

Ժամը 9:00-ին, հեռուէն կը լսուի Հ.Մ.Մ.-ի փողերախումբին նուագի ձայնը, որ հետզհետէ կը բարձրանայ: Հ.Մ.Մ.-ի փողերախումբն է ահա որ հասած է Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ առջեւ եւ ներկաներուն կը մատուցէ ազգային եւ հայրենասիրական երգերու երաժշտութիւնը:

Փողերախումբի ետին կանգնած Ս.Դ.Հ.Կ. Հայկ Բժշկեան պատանեկան միութեան անդամները, մեծապէս տպաւորեցին ներկաները իրենց կարգապահական կեցուածքով եւ կուսակցական երգերու կատարողութեամբ:

Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ առջեւ, հոծ բազմութեան մէջ կանգնած են պաշտօնական հիւրեր, Ս.Դ.Հ.Կ. Կեդրոնական Վարչութեան փոխ ատենապետ, պետական երեսփոխան ընկ. Սեպուհ Գալփաքեան, պետական երեսփոխան Մեթր Սերժ Թուրսարգիսեան, Լիբանանի շրջանի վարիչ մարմնի ատենապետ ընկ. Ալեքսան Քէօշկերեան եւ անդամներ, Նոր Հաճնոյ Ս. Գէորգ եւ Ռմէյլի Ս. Յարութիւն եկեղեցիներու հոգեւոր հովիւներ, Հայաստանի Հանրապետութեան դեսպանատան ներկայացուցիչ Տէր եւ Տիկ. Վարդան Ադամեան, Պէյրութի քաղաքապետարանի անդամ ընկ. Արամ Մալեան, ինչպէս նաեւ մշակութային, մարզական եւ բարեսիրական միութիւններու ներկայացուցիչներ:

Հ.Մ.Մ.-ի փողերախումբը յաջորդաբար կը նուագէ Լիբանանի եւ Հայաստանի քայլերգները, որոնցմէ ետք «Հեռաւոր երկիրը«»:

Այժմ կրնանք անվարան ըսել, որ Հաճնոյ մատաղի պատրաստութեան երեկոն պաշտօնապէս բացուած է:

Պաշտօնական հիւրերը կ'առաջնորդուին եկեղեցիին շրջաբակը, ուրկէ ետք ներկաները մեծ պաստառի վրայ կը հետեւին Հաճնոյ Հայրենակցական Միութեան վարչութեան խօսքին՝ կատարողութեամբ Նայիրի Շորճեան-Սիսեռեանի:

Իր խօսքին մէջ ան նշեց թէ «Աշխարհասփիւռ հաճընցիները միշտ պարտք զգացած են խոնարհելու հայրենիքի ու գաղափարի համար զոհուած հերոսներուն:

Անոնք մահը նախընտրեցին որպէսզի ապրի արծուեբոյն Հաճընը»:

Ապա պաստառի վրայ դարձեալ ցուցադրուեցան լիբանանահայ հանրածանօթ եւ հեղինակաւոր հաճընցի դէմքերու խօսքերը, որոնցմէ Դոկտ. Փօլ Հայտօսթեան, Տոքթ. Եղիկ Ճէրէճեան, Պրն. Ժիրայր Դանիէլեան, Դոկտ. Անդրանիկ

Շար.ը էջ 18

AGBU

ANNUAL GALA BANQUET

Honoring

SAM AND SYLVA SIMONIAN
Founders, TUMO Center of Creative Technologies

Saturday, November 16, 2013
Cocktail Reception 7:00 PM, Dinner 8:30 PM

THE BEVERLY HILTON
9876 Wilshire Boulevard
Beverly Hills, CA 90210

Performances by
Ani Christy and Artur Hakobyan (Mister X)
featuring DJ Therapist

For more information, please contact
the AGBU Office 626-794-7942
or Hermine Janoyan 818-388-5918

RSVP by Tuesday, November 5, 2013
Tickets: $250

ՌՈՒԲԷՆ ՍԵՒԱԿԸ «ՎԵՐԱԴԱՐՁԱՒ» ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ՅԱՍՄԻԿ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Կառոյցը, որտեղ Սեպտեմբեր 10-ից գործում է Ռուբէն Սեւակի անուան թանգարանը, Մայր աթոռի պատմական կառոյցներից է եւ 18-րդ դարից գործել է որպէս սեղանատուն, մառան կամ ամբարանոց: Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի թանգարանի եւ արխիւի տնօրէն Ասողիկ քահանայ Կարապետեանի ներկայացմամբ, կաթողիկոսի որոշմամբ սեղանատունը վերածուեց թանգարանի:

Հայ մեծանուն բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակի եղբօր որդին՝ բարերար Յովհաննէս Ջիլինկիրեանը, տարիներ առաջ ցանկութիւն է յայտնել Մայր աթոռին նուիրաբերել Ռուբէն Սեւակի գրքերը, նամակները, անձնական իրերն ու ածխանկարները: Բարերարի ցանկութեամբ եւ նուիրատուութեամբ թանգարանում կը ցուցադրուեն նաեւ նրա անձնական հաւաքածուից 200 կտաւ՝ Էտկար Շահին, Գառզու, Յովհաննէս Այվազովսկի եւ այլն:

«Այսօր մենք հրաշքի ենք ականատես լինում, որովհետեւ այս սուրբ հողի վրայ վերակենդանացաւ ու անմահացաւ 1915թ. Մեծ եղեռնի նահատակ, մեծանուն բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակի յիշատակը», ասաց Յովհաննէս Ջիլինկիրեանը՝ ներկաներին փոխանցելով Ռուբէն Սեւակի դստեր՝ Շամիրամ Սեւակի ողջոյններն ու երախտագիտութիւնը:

«Այս թանգարանի հիմնումը յարգանքի տուրք եւ խոնարհում է ինչպէս Ռուբէն Սեւակին, այնպէս եւ Գրիգոր Զոհրապին, Սիամանթոյին, Վարուժանին, Կոմիտասին եւ մեր միւս մեծերին, մէկ եւ կէս միլիոն մեր անմեղ զոհերին, ովքեր չուրացան իրենց հաւատքն ու հայրենիքը եւ ընդունեցին նահատակութեան պսակը: Նրանք նահատակուեցին՝ իրենց սրտում վառ պահելով տեսիլքը, որ ապրելու եւ յարատեւելու է հայ ժողովուրդը», թանգարանի բացման արարողութեանը հայրապետական օրհնանքից յետոյ ասաց Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ը՝ յաւելելով, որ՝ թանգարանը նուիրւում է Հայոց ցեղասպանութեան 100-ամեայ տարելիցի ոգեկոչմանը եւ ունի առանձնայատուկ նշանակութիւն:

«Այն այցելուների միջոցով վերածուելու է ղօղանջող ահռելի զանգակատան, որի ձայնը լսելի պիտի լինի աշխարհում նպաստելով Ցեղասպանութեան միջազգային ճանաչմանն ուղղուած ջանքերին: Թանգարանը դառնում է անցեալի, ներկայի եւ գալիքի մէջ անմահութեան ձայն, մահուանից վերածնուելու, նորից յառնելու եւ կեանքով յաղթելու ուղի: Այսօր մենք ոճրագործութեանը պատասխանում ենք մեր ժողովրդի ազնիւ զաւակի եւ նահատակի յիշատակը յաւերժացնելով, կործանմանը պատասխանում ենք կառուցելով, աւերմանը՝ վերաշինութեամբ, մահուանը՝ կեանքով: Չարին բարիով պատասխանելու քրիստոնէական այս ոգին դարձել է մեր ժողովրդի նկարագիրն ու էութիւնը, որը միշտ զօրացնելու է մեզ՝ ապրելու եւ արարելու»:

Ալեքսանդր Թոփչեանը «Եւ անգամ մահից յետոյ» վէպում նկարագրել է Ռուբէն Սեւակի կեանքը, ստեղծագործութիւնն ու նահատակութիւնը: Նրա բնորոշմամբ՝ Ռուբէն Սեւակը մեր այն նահատակ մտաւորականներից է, որոնք մնացին անշիրիմ, եւ շնորհիւ թանգարանի Սեւակն իր տունն ունեցաւ Հայաստանում:

«Սա նրա վերադարձի օրն է: Ռուբէն Սեւակը դեռեւս իր վաստակին, հերոսական կեցուածքին համարժէք ճանաչում չունի Հայաստանում: Նրա ճակատագիրն այդպէս է դասաւորուել: Թանգարանի բացումը կարեւորագոյն հանգրուան է, որ այսուհետեւ աւելի կը նպաստի նրան խորապէս ճանաչելու եւ ուսումնասիրելու: Ռուբէն Սեւակը հնարաւորութիւն ունէր իր կեանքը փրկելու, նրան առաջարկուեց դաւանափոխ լինել եւ խուսափել նահատակուելուց, բայց նա, լիովին գիտակցաբար, գերադասեց կորցնել հոգին, քան փրկել մարմինը: Խորհրդանշական է, որ նրա վերջին հանգրուանը Մայր աթոռում է, չէ՞ որ նա հաւատի համար նահատակուեց»:

Մանկավարժական համալսարանի ռեկտոր Ռուբէն Միրզախանեանը հաւաստիացրեց, որ ժամանակի հետ Սեւակի թանգարանը կը դառնայ հանրութեան մշակութային եւ գիտական կենտրոններից մէկը:

ԵԹԷ ՄԵՐ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԱՐԺԷՔՆԵՐԻՆ ԱՅՍՕՐ ՏԷՐ ՉԿԱՆԳՆԵՆՔ...

ՍՈՆԱ ԱՐՇՈՒՆՈՑԻ

Մենք ցաւալիօրէն յաճախ ենք առնչւում հայկական մշակոյթի գողութեան հետ: Յաճախ է անզօրութիւնն ինձ պատում, որ չկայ պետականօրէն ոչ մի մեխանիզմ դրա դէմն առնող: Քաշում են տնից, քաշում են դռնից ու չենք հասցնում ո՞ր կողմը թռչենք: Թուրքերը թալանեցին մեր արեւմտեան տարածքները եւ տիրելով անոնց վրայ՝ ոչնչացրին հայկական հետքը այդ տարածքներում. Վերջերս էլ բացեիբաց սկսեցին գողանալ մեր երգերը, նուագարանները. անգամ դուդուկն են թուրքական համարում: Նոյնը Ատրպէյճանը: Բայց այսօր արդէն քանիերորդ անգամ ինձ զարմացնում է՝ Ռուսաստանեան ORT-ով տրուող «ԺԴԻ ՄԵՆԻԱ» հաղորդաժամին նորից հնչեց հայկական երաժշտութիւն՝ «Հարսին դուրս հանելու» պարեղանակը:

Ինչո՞ւ եմ ասում նորից, քանզի անցած տարի ես ահազանգ հնչեցրեցի, որ նոյն հաղորդաժամին մի քանի հաղորդումների ընթացքում օգտագործեցին Իսահակեանի «Օտար, ամայի ճամբէքի վրայ» երաժշտութեան մեղեդին:

Էսպէս որ եղաւ, մշակութային թալանը մեր ազգին կը կանգնեցնի փաստի առաջ: Եթէ մեր մշակութային արժէքներին այսօր տէր չկանգնենք, վաղը մեր գալիք սերնդին հնարաւոր չի լինի ապացուցել այս կամ այն մշակութային արժէքի հայկականութիւնը: Դրա համար պէտք է ունենալ փաստացի հեղինակային իրաւունք, որ հեռու մնանք աւելորդ քաշքշուկից:

Շար.ը էջ 19

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ «ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ԲԱՐՁՐԱՍՏԻՃԱՆ ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐ» Գ. ԳԻՐՔ

Վերջերս Հայց. Եկեղեցւոյ Արեւմտեան Թեմի Առաջնորդ Տ. Յովնան Արքեպս. Տէրտէրեանի բարեհաճ հովանաւորութեամբ լոյս տեսաւ Զաւէն Ա. Քհնյ. Արզումանեանի վերոյիշեալ հատորը, 200 էջ, նուիրուած Հայերէն Գիրքի Տպագրութեան 500-ամեակին: Գիրքը ձօնուած է նորոգ վախճանեալ Երուսաղէմի Ամենապատիւ Պատրիարք Տ. Թորգոմ Արքեպս. Մանուկեանին: Մանրամասնօրէն ներկայացուած են Տ.Տ. Մատթէոս Իզմիրլեան Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, Յովհաննէս Արշարունի, Մեսրոպ Նշանեան, Կիւրեղ Իսրայէլեան, Թորգոմ Մանուկեան Պատրիարքներուն, եւ Ստեփանոս Յովակիմեան, Տրդատ Պալեան, Գրիգորիս Պալաքեան եւ Ասողիկ Ղազարեան Արքեպիսկոպոսներուն գործունէութիւնն ու վաստակը:

Ինչպէս նախկին երկու հատորները, այս եւս իր երկրորդ կիսուն մէջ (էջ 95-200), կը պարփակէ մատենագիտական, եկեղեցագիտական եւ պատմագիտական ուսումնասիրութիւններ, ինչպէս «7-րդ դարու Հայաստան ըստ Աշխարհացոյցի», «500-ամեակ Հայերէն Տպագրութեան», «Գարեգին Յովսէփեանց Կաթողիկոսի Յոբելեանները», «Գարեգին Ա. Յիշատակարանք Ձեռագրաց», «15-րդ Դարու Ձեռագիր մը», «Գրադարանիս Հնատիպ Գիրքերը», «Ակադեմիկոս Յակոբ Մանանդեան», «Զուարթնոցի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Տաճարը», «Երուսաղէմի Ս. Յարութեան Տաճարի Մերօրեայ Նորոգութիւնը», «Հայ Հին Մատենագրութեան Զարթօնքը», «Հայ Եկեղեցւոյ Շարականները Աշխարհաբար», «Ամերիկահայ Թեմերու Մերձեցման Փորձ» եւ մի քանի այլ նիւթեր: Գիրքը ետին ունի աղբիւրներու ցանկ մը:

Պատկերազարդ այս գիրքը կը բացուի Երջանկայիշատակ Տ. Թորգոմ Պատրիարք Մանուկեանի նկարովն ու Թեմիս Առաջնորդ Տ. Յովնան Արքեպիսկոպոս Տէրտէրեանի գնահատական գիրով, ուր Սրբազան Հայրը իր խօսքը ուղղելով գրքի հեղինակին կ'ըսէ. «Դուք ձեր բեղուն գրչով կեանքի կը կոչէք մեր Հայրերը, որպէսզի գիրին մէջ տեսնենք անոնց պատկերը, ընծայելով անոնց Հայ Եկեղեցւոյ Բարձրաստիճան Հոգեւորականները տիտղոսագրուած ձեր Գ. Գիրքը՝ ձօնուած հայերէն առաջին գիրքի տպագրութեան 500-ամեակին»:

Հատորը մեր Երանաշնորհ Հայրերուն վարչական եւ գրական մեծ վաստակով օժտուած է: Հեղինակը իր Յառաջաբանին մէջ կը գրէ. «Մեր պարտքը նկատեցինք ներկայացնել Գէորգեան Ճեմարանի, Արմաշու Դպրեվանքի եւ Երուսաղէմի պատրիարքութեան ծոցէն ծլած եւ 20-րդ դարուն Հայ Եկեղեցւոյ նաւը ամենածանր փորձանքներէն նաւարկած մեր Հայրերը, որոնցմէ շատեր իրենց կեանքը տուին անժամանակ՝ թէ՛ Օսմանեան Թուրքիոյ եւ թէ՛ Սովետական անկրօն իշխանութիւններուն ներքեւ»:

Առաջնորդ Սրբազան Հօր հովանաւորութեամբ եւ նախագահութեամբ Գերշ. Տ. Եփրեմ Արքեպիսկոպոս Թապագեանի հատորին շնորհանդէսը տեղի ունեցաւ Հոկտեմբեր 23-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին Առաջնորդարանի Արմէն Համբար Հանդիսասրահին մէջ: Հանդիսավար՝ Տէր Յովսէփ Աւ. Քհնյ Յակոբեանի կողմէ: Բացումը կատարեց Սեւան Սրկ. Փալանճեան եւ հակիրճ կերպով ներկայացուց Տէր Զաւէն Աւ. Քհնյ. Արզումանեանի կենսագրականը: Առաջնորդ Սրբազան Հայրը կը ներկայացնէր Հոգշ. Տ. Տաճատ Ծ. Վրդ. Եարտըմեան:

Գիրքը համապարփակ եւ հանգամանալից կերպով ներկայացուց Գերշ. Տ. Եփրեմ Արքեպս. Թապագեան, որ ի միջի այլոց ըսաւ. «Հատորը աչքառու է Տ.Տ. Գէորգ Ե. Սուրէնեանց Ամենայն Հայոց Կաթո-

Շար.ը էջ 18

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԻՐ ՊԱՐՏԷԶՆ ՈՒՆԻ...

Ռ. ԿՈՐԻՒՆ

Այդ պարտէզը կազմաւորւում է նախքան երեխայի ծնունդը, երբ նա մօր որովայնում լսում է իր անմիջական շրջապատի ձայները, որոնք նրա ապագայ ձեւաւորուելիք բնաւորութեան, հոգեբանութեան եւ խառնուածքի վրայ ազդեցութիւն են թողնում, եթէ նրա շրջապատի այդ մթնոլորտը յագեցած լինի հանդարտ, մեղմ ու հաճելի զրոյցներով, կամ նոյնիսկ երաժշտութեամբ եւ շինիչ զրոյցներով, այդպիսով երեխայի մէջ հիմնաւորւում է դրական մարդ-անհատը՝ խաղաղ, համբերատար, մտածող եւ խնդիրներին ուշադիր: Այս երեւոյթը արդէն իսկ գիտականօրէն հաստատուած է : Անշուշտ դա վերջնական արդիւնք չէ, երեխայի մեծանալու հետ զուգահեռ տարբեր ազդակներ՝ ինչպէս ընտանեկան, միջավայրի եւ ուսման, կերտում են ապագայ մարդը սեփական պարտէզով:

Ըստ «Մասիս» շաբաթաթերթի խմբագիր՝ դոկտ. Արշակ Գազանջեանի՝ «Ամէն մարդ իր պարտէզն ունի», որը զարդարւում է մանուկ հասակից սկսեալ ծնողների հոգածութեամբ, ապա մտքի եւ հոգու զարգացմամբ: Նոյն հաւաքականութեան, ազգի, ժողովրդի անդամներն ունեն միանման արժէքներ՝ պահանջներ, նպատակներ եւ երազանքներ, որոնց նկատմամբ զգայնութիւնն ու նախանձախնդրութիւնը պատուաւոր գոյութեան համար ամհրաժեշտ են: Մեր շրջապատում տեսնում եւ նկատում ենք ազգային-հասարակական գործիչներ, քաղաքական դէմքեր, արուեստագէտներ, որոնք իրենց անձնական գործերից բացի սիրով նուիրուած են՝ հայրենիքի, ժողովրդի եւ մշակոյթի բարգաւաճման գործին: Այս տեսակ շնորհքը, տաղանդը , հոգեբանութիւնը եւ նուիրուածութիւնը որտեղի՞ց է առաջանում, անկասկած՝ դաստիարակութիւնից, սեփական պարտէզը կառուցելու ժամանակից: Որքան ուշադիր եւ բծախնդիր լինենք մեր պարտէզի նկատմամբ, այդքան կունենանք գեղեցիկ եւ գրաւիչ պարտէզ:

Պարտէզ ասելով հասկանում ենք՝ մարդու աշխարհը իր մտածելակերպով, կենսակերպով եւ ապրելակերպով, որոնք ձեւաւորւում են երեւոյթների, ազդակների, ներշնչումների, ընկալումների... ազդեցութեան ներքոյ դառնալով հանճարեղ, տաղանդաւոր, նուիրեալ, բարեհոգի եւ այլն:

ԱՆՈՒԱՆԻ ՖՈՒԹՊՈԼԻՍՏԸ ԵՒ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆԸ

ԱՒԵՏԻՍ ԲԱՑՐԱՄԵԱՆ

Վերջերս լրացաւ հայ անուանի ֆուտբոլիստ, ԽՍՀՄ սպորտի վարպետ, ՀԽՍՀ վաստակաւոր մարզիչ Յովսէփ Ասատրեանի 90-ամեակը: Լոս Անճելոսի հայկական թերթերում նրա մասին շատ գրուեց, նա բազմաթիւ շնորհաւորական հեռագրեր է ստացել աշխարհի տարբեր կողմերից եւ ի հարկէ Հայաստանից:

Մենք միշտ կապի մէջ ենք յարգելի Ասատրեանի հետ:

1953 թ., 13 տարեկան հասակում առաջին անգամ ոտք դրեցի մարզադաշտ Երեւանի «Տինամօ»ի խաղը դիտելու եւ վարակուեցի այդ խաղով: Ես այն երջանիկներից եմ, որ տեսել եմ մեր բոլոր անուանիների խաղերը: Մեր բարեկամներից մէկի՝ Սեդրակ Ճերեճեանի հարսանիքին բոլորը սպասում էին Յովսէփ Ասատրեանի երեւալուն: Նա եկաւ, աշխոյժ, երիտասարդ, մարզական կեցուածքով եւ շնորհաւորելով երիտասարդ զոյգին եւ հարազատներին, դուրս եկաւ: Գնում էին Թբիլիսի՝ տեղի բանակայինների հետ հանդիպման:

Իմ՝ ֆուտբոլասէրիս համար, դա մեծ բաւականութիւն էր, մօտիկից տեսնելու մեր թիմի աւագին: Դրանից յետոյ, երբ ես պոլիտեխնիկականում էի աշխատում նրա տղան իմ ուսանողներից էր: Այնուհետեւ գալով ԱՄՆ, մենք աւելի մօտեցանք եւ «Նոր Օր» թերթում իմ առաջին հարցազրոյցը 1998 թ. Հոկտեմբերի 15ին կայացաւ հենց Յովսէփ Ասատրեանի հետ, որի հետ մինչ օրս սերտ կապերի մէջ ենք:

Ես աւելի շատ ուզում եմ պատմել Ասատրեանի մարզական յաջողութիւնների մասին, չնայեած նա աւելի շատ մտաւորական մարզիկ է: Այսպէս, 1944ին աւարտել է Կիպրոսի Մելգոնեան Կրթական Հաստատութիւնը, յետոյ ուսանել է Պէյրութի Ամերիկեան Համալսարանում, իսկ երկու տարի անց, 1946ին տեղափոխուել է Հայաստան, որտեղ ուսումը շարունակել է Երեւանի Պետական Համալսարանի քիմիական բաժնում, որն աւարտել է 1949ին: 1953ին աւարտել է օտար լեզուների մանկավարժական ինստիտուտի անգլիական բաժինը, իսկ այնուհետեւ՝ Երեւանի ֆիզկուլտուրայի ինստիտուտը՝ 1960ին: Տիրապետում է մօտ ութը լեզուների:

Հայկական մարզական կեանքում դժուար է մտաբերել մէկ այլ մարզիկի, որն այդքան մտաւորական թեքում ունենայ:

Մարզկան հանդէս է եկել Ամերիկեան Համալսարանի թիմում, մարզել է Պէյրութի «Բաղրամեան» թիմը: 1946 թ. Երեւան ժամանելուց երկու շաբաթ ետք, նրան ընդունեցին Երեւանի «Տինամօ» ֆութպոլայի թիմ:

«Տինամօ»ում մեր մարզիչը ռուսախօս էր եւ ինձ, որպէս թարգմանիչ, շատ էր օգնում վաղուց հայրենադարձուած տաղանդաւոր ֆութպոլիստ Յակոբ Ջալիկեանը», ասում է Յովսէփը: Պէտք է նշեմ, որ հայրենադարձները միանալով հայրենի ֆութպոլիստներին, նոր աւիւն հաղորդեցին հայաստանեան ֆութպոլին:

Բացի Ասատրեանից որոշ ժամանակ անց Հայաստան ներգաղթեցին «Բաղրամեան» ակումբի եւս մի քանի խաղացողներ եւ Յովսէփը նրանց ներկայացրեց «Տինամօ»ի ղեկավարներին: Որոշ ստուգողական, փորձնական խաղերից յետոյ, Հայկ Մարմիրեանը, Քաջայր Փոլատեանը, Պետրոս Գալաքեանը նոյնպէս ընդգրկուեցին թիմում: «Աշխատանքային Ռեզերվներից», Յովսէփի խորհրդով, յաջորդ տարի թիմում ընդգրկեցին Մանուկ Սեմերճեանին եւ Յարութիւն Քեհէեանին: Եւ արդէն 1949ին «Տինամօ»ն հանդէս էր գալիս բարձրագոյն խմբում եւ բաւականին հետաքրքիր թիմ էր: «Մենք երկար ժամանակ կը մնայինք բարձրագոյն խմբում, եթէ ՀԽՍՀ-ի մարզական ղեկավարները յաճախակի մարզիկներ չփոխէին: Մինչեւ 1955ի վերջը, այսինքն իմ ակտիւ ֆութպոլին հրաժեշտ տալը փոխուել են ութը մարզիչներ», յիշում է Ասատրեանը:

1949ին բարձրագոյն խմբին հրաժեշտ տուեցինք խորհրդային խորթ բարքերի շնորհիւ: 1949ի վերջին խաղում երեւանցիները ընդունել էին Մոսկուայի իրենց ակումբակիցներին: Առաջին խաղակէսի աւարտից յետոյ երեւանցիները յաղթում էին 3-0 հաշուով:

«Այդ խաղը լաւ եմ յիշում», ասում է Յովսէփը: Մոսկուայի «Տինամօ»ի յաղթանակի դէպքում նրանք դառնում էին ախոյեան, իսկ պարտութեան եւ Մոսկուայի բանակայինների յաղթանակի դէպքում՝ բանակայիններն էին դառնում ախոյեան: Ընդմիջմանը Մոսկուայի (Ներքին գործերի նախարարութիւնից) հրահանգ եկաւ, որ մենք պէտք է պարտուենք: Ի հարկէ մարզիչները մեզ այդ մասին չասացին, բացի մի քանի վստահելի ֆութպոլիստներից: Ընդմիջումից յետոյ մարզիչը փոխեց մի քանի ֆութպոլիստի վնասուածքի եւ այլ պատճառաբանութեամբ, մրցավարներն էլ իրենց գործը արեցին եւ մենք պարտուեցինք 3-4 հաշուով եւ գնդակների վատ յարաբերութեամբ դուրս մնացինք բարձրագոյն խմբից, բայց մնալով Բ. խմբի ուժեղագոյն թիմերից մէկը: Դրա վառ ապացոյցն էր 1954 թ. Երեւանի «Սպարտակ»ը, («Տինամօ»-ն վերանուանեց «Սպարտակ») դուրս եկաւ ԽՍՀՄ գաւաթի եզրափակիչ, առաջին անգամ Բ. խմբի ներկայացուցիչը դուրս էր եկել եզրափակիչ: Մինչ այդ մենք յաղթել էինք Մոսքուայի եւ Դոնեցքի «Շախտիոր», Մինսկի «Սպարտակ» եւ Դնեպրոպեստրովսկի «Մետալուրգ» թիմերին: Եզրափակիչում մեր մրցակիցն էր Քիեւի «Տինամօ»ն:

Մրցավար Լաթիշեւի օգնութեամբ գաւաթը գնաց Քիեւ, որպէս նուէր Ուքրանիան Ռուսաստանին միաւորման 300րդ տարեդարձին: Մենք պարտուեցինք 1-2 հաշուով: Յովսէփ Ասատրեանը 1951ից թիմի աւագն էր, որը հետագայում նրա հետ չար կատակ խաղաց...:

1955ին Բ. խմբի առաջնութեան վերջին օրը «Սպարտակ»ը պէտք է ընդունէր իր գլխաւոր մրցակից՝ Ավերդլովսկի բանակային թիմին, որը «Սպարտակ»ից մէկ միաւոր աւելի ունէր: Մեզ հարկաւոր էր միայն յաղթանակ՝ բարձրագոյն խումբ անցնելու համար:

Երեւանցիները բոլոր հնարաւորութիւնները ունէին կատարելու իրենց երկրպագուների փայփայած երազանքը: Սակայն դա ակնյայտօրէն կասկածների տեղիք տուեց այն բանից յետոյ, երբ պարզուեց, որ խաղի օրը ռուստովցի մրցավար Սամոլազովին յանկարծ փոխարինեց մերձմոսկուացի Շեւցովը, որը կարգով ցածր էր: Ամենավատ գուշակումներն, աւաղ, իրականութիւն դարձան մրցավարն իր սեւ գործը կատարեց: Երբ հաշիւը 2-2 էր, ու վերջին րոպէներն էին, Յարութիւն Քարաջեանը, ստանալով Ասատրեանի լաւ փոխանցումը, շրջանցեց մի քանի պաշտպանների ու գնդակը ուղարկեց բանակայինների դարպասը:

Մարզադաշտը ցնծութեան մէջ էր, թուաց թէ երանելի յաղթանակը ձեռք է բերուել: Բայց Շեւցովը կոլը չհաշուեց, ինչպէս յետոյ նա պատճառաբանեց նրանով, որ Քարաջեանը իբր հրել է մրցակցին:

Թէ ինչ կատարուեց այդ խաղից յետոյ, շատ է գրուել՝ յիշեցնենք միայն եւ մարզադաշտում եւ Երեւանի փողոցներում, ի նշան անարդարութեան, տեղի ունեցան անկարգութիւնների եւ որպէս հետեւանք՝ ձեռբակալութիւններ: Տուժեցին շատ պաշտօնեաներ աշխատանքից ազատուեցին մի շարք կուսակցական, քաղաքային, մարզական եւ ոստիկանական ղեկավար աշխատողներ. ազատուեց եւ թիմի աւագը: «Սովետական Հայաստան» օրաթերթում տպագրուեց մի յօդուած, որ նկարագրում էր մրցման ընթացքը՝ մատնանշելով մրցավարի առանձին կոպիտ սխալները եւ հիմնականում ամբաստանելով աւագին, այսինքն՝ Յովսէփին, որը դաշտի կենտրոնում դժգոհութիւն յայտնելով իբրեւ թէ ձեռք չի տուել մրցավարին, աւելին թքել է երեսին: Յօդուածն աւելացնում էր՝ «Ինչպէ՞ս կարելի է ամբողջ հինգ տարի տղաների դաստիարակութիւնը վստահել Յովսէփ Ասատրեանին»:

«Հետագայում հանդիպելով յօդուածի հեղինակին՝ պարզեցի, որ այն պատուէրով էր գրուել», յիշում է Յովսէփը:

Եւ այսպէս Յովսէփ Ասատրեանը, ով աչքի է ընկել ոչ միայն տեխնիկական նուրբ հնարքներով, խաղային բարդ իրավիճակների ճիշդ գնահատումով եւ կողմնորոշուելու անսովոր շնորհքով, շրջահայեցութեամբ, բարձր կարգապահութեամբ եւ ով կարող էր դեռեւս մեծ օգուտ տալ հայաստանեան ֆութպոլին՝ հեռացուեց ակտիւ ֆութպոլից: Եւ, այնուհետեւ, սա չընկճեց Յ. Ասատրեանին՝ նա չհեռացաւ ֆութպոլից, անցաւ մարզչական աշխատանքի, իսկ «Արարատ»ի ոսկէ տարիներին վարեց պետական մարզչի պաշտօնը հանրապետական սպորտկոմիտէում, ասել է թէ ղեկավարեց ամբողջ ֆութպոլային տնտեսութիւնը Հայաստանում:

Այնպէս որ նա լիովին կարող է համարուել արարատցիների յաջողութիւնը կերտողներից մէկը:

Նշենք նաեւ, որ մինչեւ 1970 թուականը մարզել է Երեւանի «Սպարտակ», «Նայիրի» եւ Հոկտեմբերեանի «Սեւան» թիմերը: 1966-67 թթ. որպէս մարզիչ աշխատել է սիրիայում եւ Լիբանանում: 1977-82 թթ. դասախօսել է Քաբուլի (Աֆղանիստան) ֆիզկուլտ ինստիտուտում, միաժամանակ մարզել է թիմ, որը դարձել է Աֆղանիստանի ախոյեան:

1983ից աշխատել է ՀԽՍՀ Սպորտկոմիտէում որպէս ազգաբնակչութեան ֆիզիքական դաստիարակութեան վարչութեան պետ մինչեւ թոշակի անցնելը: Պարոն Ասատրենաը իր շրջապատի, բարեկամութեան նկատմամբ ուշադիր անձնաւորութիւն է, ակտիւ հասարակական գործիչ: Նա լաւ նպատակների համար շատերին է օգնել եւ շատերը համամիտ կը լինեն ինձ հետ: Նա աշխատասէր, ազնիւ, զսպուած, սկզբունքային անձնաւորութիւն է:

Յոբելեարին շնորհաւորում ենք 90 ամեակի առթիւ եւ նրան ցանկանում քաջառողջութիւն:

ՈՎՔԵ՞Ր ԵՆ ՀԱՄՇԵՆՑԻՆԵՐԸ, ՈՐՏԵՂԻ՞Ց ԵՆ ԵԿԵԼ, Ո՞ՒՐ ԵՆ ԳՆՈՒՄ.

ՀԱՄՇԵՆՑԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՂԻ ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Շարունակուածնախորդթիւէն

Թւում է՝ քրիստոնեայ անցեալից ոչ մի բան չի մնացել ներկայում:

«Սեւ ծովն առաջ է շարժւում
Առաջ է շարժւում եւ կողք գնում
Համշենի հարսները
Իսլամին զոհ են գնում» *(21)*

Նման բովանդակութեամբ մի քանի հեքիաթներ, ժողովրդական խաղիկներ, եկեղեցու եւ վանքի աւերակներ... Նշում է, թէ Համշենում գտնուած վանքերի եւ եկեղեցիների հայատառ համշեներէն տեքստերը գտնւում են Երուսաղէմի հայոց պատրիարքարանում (22): Այն դէպքում, երբ Ռիզէի համշենցիները դեռ շարունակում են եայլաներում խրախճանքներով նշել Վարդավառը՝ որպէս հին քրիստոնէական սովորոյթ, Խոպայի համշենցիների մէջ քրիստոնէութեան դարաշրջանին պատկանող գրեթէ ոչ մի հետք չի մնացել: Թէեւ ներկայիս Խոպայի որոշ համշենական գիւղերում առկայ են «Քիլիսէ» (Թուրքերէնով՝ եկեղեցի-Ակունքի խմբ.) բառով տեղանուններ, սակայն մեծ է հաւանականութիւնը, որ դրանք համշենցիներից առաջ են դրուել: Հետեւաբար կարելի է ենթադրել, որ Խոպայի համշենցիներն այս շրջան են եկել իսլամացման գործընթացից յետոյ:

Այսօր Խոպայում եւ Քեմալփաշայում կան բազում համշենական գիւղեր. Բաշոբա/Ղիզոբա, Յոլդերէ/Ժիւրփիջի, Ջաւուշլու/Ջաւուշլին, Քուինջուլար/Ջալոնա, Էշմաքայա/Արդալա, Գիւնեշլի/Ծաղիցա, Բալըքլը/Ջենդիթ, Հենդեք/Գարճ, Փընարլը/Անչուրող, Քայա Քեօիւ/Ղալվաշի, Ջամուրլու/Ջանչաղան, Շանա, Ուչքարդեշ, Քիւփլիւջիւ, Օսմանիյէ, Քարաօսմանիյէ/Ղեցելան, Աքդերէ/Ջիւլիւքեթ, Քազիմիէ/Վէյի Սարփ: Թէեւ համշենական բոլոր գիւղերում միմեանց ազգակից ընտանիքներ/տոհմեր են ապրում, ենթադրւում է, թէ Բաշոբա, Արդալա եւ Հենդեք գիւղերն իրար հետ ազգակցական կապ չունեցող ընտանիքներից է բաղկացած, հետեւաբար՝ յիշեալ գիւղերի բնակեցման գործընթացները եւս տարբեր ժամանակներում են եղել: Միայն Ուչքարդէշում եւ Քիւփրիւջիւում են համշենցիները լազերի եւ ռիզեցիների հետ միասին բնակւում: Ազգակցական յարաբերութիւնների շուրջ մեր կողմից կատարուած ուսումնասիրութեան շնորհիւ պարզ է դառնում, որ Քեմալփաշայում ապրող համշենցիները Խոպայից են այդ կողմեր գնացել: Այսինքն՝ համշենցիները նախապէս Խոպայի գիւղերում բնակութիւն հաստատելուց որոշ ժամանակ անց են սկսել Քեմալփաշայում ապրել: Հասկացւում է, որ այդ բնակեցումը մեկնարկել է գիւղատնտեսութեան եւ անասնապահութեան տեսանկիւնից աւելի ձեռնտու եղող Քեմալփաշայի հողատարածքներում գիւղատնտեսութեամբ կամ էլ հողի վարձակալութեամբ զբաղուող համշենցիների՝ հետագայում այդ տարածքները տէրերից գնելու միջոցով: Քեմալփաշայի գիւղերում ապրող տոհմերի մի մասը Խոպայում է, եւ այդ հատուածի ներկայացուցիչներն ասում են, թէ իրենց «մայր օճախը» Խոպայի գիւղերն են:

«Մոդեռն» փոխակերպում՝ ուծացում

Սոցիալտնտեսական զարգացումներն ազդել են նաեւ համշենցիների մշակութային եւ քաղաքական կեանքի վրայ: Խոպայի համշենցիները համշեներէնով հաղորդակցուող միակ համշենական խումբն են: Այն փաստը, որ այստեղի համշենցիները կարողացել են պահպանել իրենց լեզուն, պայմանաւորուած է ընդհանուր առմամբ փակ գիւղական կեանքով: Գիւղատնտեսութեամբ եւ անասնապահութեամբ գոյատեւող ներփակ գիւղական կեանքը հնարաւորութիւն է ընձեռել, որպէսզի լեզուն փոխանցուի սերնդէ սերունդ, եւ պահպանուեն որոշ աւանդոյթներ: Այդ վիճակն սկսել է փոխուել հանրապետութեան ժամանակաշրջանում: Հանրապետութեան հռչակման հետ մէկտեղ կենտրոնացուած կրթական համակարգի հիմնումը եւ զարգացումը պարտադիր են դարձրել Թուրքերէնի ուսուցումը: Միւս կողմից՝ տնտեսապէս այլեւս ուրբանիզացիային եւ առեւտրին փարուողները առեւտրի «լեզուն» սովորելու, յարգի մասնագիտութիւններով աշխատելու համար ստիպուած են եղել իրենց մայրենի լեզուի պէս իմանալ պետութեան պաշտօնական լեզուն. առնուազն կարող ենք եզրակացնել, որ դա, որպէս «բնական» գործօն, ազդեցութիւն է եւ ազդել է ձուլման գործընթացի վրայ:

Միջին եւ բարձր տարիքային խմբերին պատկանող անձանց հետ մեր ունեցած խօսակցութիւնների ժամանակ բազմաթիւ համշենցիներ յայտնել են, թէ իրենք դպրոցում են Թուրքերէն սովորել: Պարզուել է, որ այդ վիճակը շարունակուել է մինչեւ 1980-ականները: Բացի այդ՝ քանի որ դպրոցներում Թուրքերէնից բացի այլ լեզուի կիրառումն արգելուած է եղել, դպրոցների ղեկավարներն ընտանիքներին հարկադրել են երեխաների հետ տան ներսում եւս Թուրքերէն խօսել: Իրենց զաւակներին լաւ կրթութիւն եւ յարգի մասնագիտութիւններ ապահովել ցանկացող ընտանիքներն էլ սկսել են տան մէջ նոյնպէս Թուրքերէն խօսել: Չնայեած դրան՝ համշեներէնը եւս շարունակել է կիրառուել, բայց Թուրքերէնով հաղորդակցուելու համար գործադրուող ճնշումների պատճառով համշեներէնը Թուլացել եւ աղքատացել է: Այն դէպքում, երբ նախկինում բոլորը համշեներէն էին խօսում եւ հասկանում էին այդ լեզուն, ներկայում նոր սերնդին պատկանող բազում երեխաներ շատ քիչ են համշեներէն հասկանում եւ չեն կարողանում խօսել:

Չնայեած նախկինում Խոպայի կենտրոնում գրեթէ ոչ մի համշենցի չկար, 1970-ականներից սկսած, գիւղատնտեսութեան եւ անասնապահութեան հետընթացին զուգահեռ աճող առեւտրական գործունէութեան պայմանաւորուած՝ այսօր այլեւս բնակչութեան գրեթէ կէսը կազմում են համշենցիները: Հասկանալի է դառնում նաեւ, որ համշեցիների՝ Խոպա գաւառի կենտրոն «իջնելը» եւս բոլորովին դիւրին չի եղել: Խոպայի լազերի եւ համշենցիների միջեւ նոյնիսկ այսօր նրանց յիշողութիւններում պահպանուող եւ առօրեայ զարգացումներում որպէս «լազ-համշենցի խտրականութիւն/ընդհարում» յայտնի անհամերաշխութիւններ են գրանցուել: Այնպիսի «յուշեր», ինչպէս, օրինակ, այն, որ գաւառի կենտրոնում ապրող լազ աղաները համշենցիներին Թոյլ չեն տուել Խոպա մտնել, ծախելու նպատակով շուկայ բերած նրանց ապրանքներն առգրաւուել են այդ աղաների մարդկանց կողմից, բռնութիւն են կիրառել նրանց նկատմամբ, պահպանւում են համշենցիների հաւաքական յիշողութեան մէջ (23):

Նախկինում այգեգործութեամբ, անասնապահութեամբ եւ անտառային բարիքներով ապրող համշենցիները ժամանակի ընթացքում սկսել են զբաղուել առեւտրով, նաեւ արհեստագործութեամբ եւ բեռնափոխադրումներով: Ընտանիքների՝ մեծանալուն զուգընթաց մասնատուելը, երկար տարիներ հօտերի ձմեռելու գործառոյթն իրականացրած Պաթումի եւ շրջակայ բնակավայրերի համշենցիների՝ 1940-ականներին աքսորուելը եւ սահմանային անցակէտի խստիւ փակումը, Արտահանի, Սպերի եւ Օլթուի նման վայրերի եայլաներում պահպանուած անասնապահութեան պայմանների բարդացումը հանգեցրին նրան, որ համշենցիները նոյնպէս իրենց երեսը կամաց-կամաց շրջեն դէպի քաղաքներ ու առեւտուր: Տարիներ շարունակ Խոպայի կենտրոնում հացի փուռ ունեցող եւ փիդէի (հացի տեսակ-Ակունքի խմբ.) գործ անող Հըզըր Ցազըջըն հետեւեալն է պատմում համշենցիների՝ արհեստագործութեան եւ առեւտրի բնագաւառներում գրանցած զարգացումների մասին. ,1935 Թ. սկսել եմ հացի փուռ աշխատեցնել: 6 հատ փուռ կար այն ժամանակ: Արհեստով միայն 5 համշենցիներ էին զբաղւում Խոպայում: Փուռ տէրեր էին նաեւ Քուինջուներից Մուհամմեդը, Ցաղջըներից՝ երկու եղբայր, ինչպէս նաեւ՝ Շիւքրիւ Աքբըյըքի պապը: Կար նաեւ Ջենդիթից՝ Թոփալ Ջեմալի հայր Հարունը, մէկ էլ՝ Մեհմեթ Թոփալօղլուն: Վեցերորդը ես եղայ: Մնացած բոլոր փռատէրերը լազեր էին: Քիբարօղլուն, Թոսունօղլուն, Մուսթօղլուն, Վաջօղլուն... սրանք բոլորն էլ հօտեր ունէին: Այդպէս էր մինչեւ 1940-ական Թուականները» (24):

Քանի որ Խոպան մինչեւ 1972 Թ. բացուած նաւահանգստի գործարկումից առաջ առեւտրի տեսանկիւնից առանձնապէս ակտիւ վայր չի եղել, միւս խոպացիների նման համշենցիները եւս բանուորութիւն են արել շրջակայ այնպիսի նահանգներում եւ գաւառներում, ինչպիսիք են Արդահանը, Մուրգուլը, Պաթումը, անգամ՝ Զոնգուլդաքը, որտեղ իրենց սովորած արհեստներով հետագայում շարունակել են զբաղուել Խոպայում եւ այլուր: 1970-ական Թուականներին շրջանում պետութեան խրախուսմամբ տարածուել է Թէյի մշակումը, որի զարգացմանը զուգահեռ դադարել են եգիպտացորէն մշակել եւ այգեգործութեամբ զբաղուել: Սկզբնական շրջանում Թէյագործութեան խրախուսումը հանգեցրել է նրան, որ գիւղատնտեսութեան համար ձեռնտու բոլոր հողատարածքները յատկացուել են Թէյի մշակմանը: Թէյի մշակումը միեւնոյն ժամանակ այլընտրանք է դարձել նաեւ անասնապահութեանը: Խոպայի նաւահանգստի բացման եւ Թէյի մշակման հետ մէկտեղ սկսում է արագ զարգանալ նաեւ բեռնափոխադրումների ոլորտը: Այս գործընթացում բազմաթիւ համշենցիներ մտել են այդ ոլորտ: Այսօր վարորդական գործը եւ հացթուխութիւնը գրեթէ նոյնացւում են համշենցի լինելու հետ: Սկզբնապէս որպէս առանձին վարորդներ աշխատածներն սկսել են ընկերութիւններ հիմնել: Քուինջու, Ցալչըն, Դալքըլըչ, Ցենիգիւլ ազգանուններով համշենցիներին պատկանող փոխադրումներ իրականացնող ընկերութիւնները ազդեցիկ տեղ են զբաղեցնում այս բնագաւառում: Յատկապէս 1990-ականներին նախկին խորհրդային երկրների հետ առեւտուր սկսելուն զուգահեռ, իրենց եկամուտներն արագ աւելացրած՝ փոխադրումներով զբաղուող ընկերութիւններն սկսել են աստիճանաբար արդիւնաբերողներ դառնալ: Այսօր համշենցի ձեռնակատէրերն իրենց կապիտալն այլեւս պահպանում են բոլոր առեւտրական ոլորտներում (25):

Տնտեսական բնագաւառում աճող ազդեցութեամբ պայմանաւորուած՝ համշենցիներն սկսել են հանդէս գալ նաեւ քաղաքական ու սոցիալական կեանքում: 2004 Թ. առաջին անգամ Խոպայի քաղաքապետ է ընտրուել համշենցի (խօսքը Ցըլմազ Թոփալօղլուի մասին-Ակունքի խմբ.): Վարորդների միութեան նախագահ Իսրաֆիլ Քոթիլը, Խոպայի առեւտրի եւ արդիւնաբերութեան պալատի նախագահ Էնգին Քուինջուն նոյնպէս համշենցի են: Բիւրոկրատական ապարատում, կրթութեան եւ առողջապահութեան ոլորտներում բազմա-

Շար.ը էջ 19

ՈՒԺԵՂ ԳԼԽԱՑԱՒԵՐՈՒ ԵՒ ԸՆԿՃՈՒԱԾՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋԵՒ ԿԱՊ ՄԸ

Վերջերս գիտնականներ կը ջանան յայտնաբերել այն գործօնները, որոնք կրնան նպաստել հոգեբանական անհանգստութիւններու յառաջացման: Այս գործօնները կրնան ըլլալ կենսաբանական, առողջապահական, միջավայրի հետ կապուած, եւայլն: Հոգեբանութեան ծիրին մէջ ամէնէն շատ ճանչցուած եւ ամէնէն հաւանական անհանգստութիւններէն է ընկճուածութիւնը (Depression) եւ զանազան գործօններ կրնան նպաստել այս անհանգստութեան:

Գանատացի հետազօտողներ շնորհիւ իրենց նոր հետազօտութեան յայտնաբերած են գործօն մը, որ այլ գործօններու հետ գոյանալու պարագային կրնայ պատճառ դառնալ ընկճուածութեան: Թորոնթոյի համալսարանի հետազօտողները վերլուծելով 67 հազար գանատացիներու ֆիզիքական եւ հոգեկան առողջութիւնը յայտնաբերած են կապ մը՝ Migraine-ի եւ ընկճուածութեան միջեւ: Մասնակիցներէն 6 հազարը ախտաճանաչուած են Migraine-ով:

Նախապէս կատարուած ուսումնասիրութիւններու համաձայն Migraine-ը աւելի սովորական է կիներու քան տղամարդոց մէջ: Կիներու պարագային Migraine-է տառապելու հաւանականութիւնը մօտաւորապէս 14 առ հարիւր է, իսկ տղամարդոց այս համեմատութիւնը կը նուազի համնելով 6 առ հարիւրի:

Ուսումնասիրութեան արդիւնքները ցոյց տուած են, թէ Migraine-է տառապող մարդոց մօտ ընկճուածութեան վտանգը կրկնապատիկ է: Ըստ հետազօտութեան հեղինակներուն, Migraine-է տառապող 30 տարեկանէն փոքր մասնակիցներու մօտ ընկճուածութեան հաւանականութիւնը վեց անգամ աւելի բարձր է քան 65 տարեկանէն մեծ մասնակիցներու պարագային: Այս ուսումնասիրութեան արդիւնքները հրատարակուած են Depression Research and Treatment ամսաթերթին մէջ:

ՅԻՇՈՂՈՒԹԵԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԸ ԿՐՆԱՅ ԿԱԽԵԱԼ ԸԼԼԱԼ ԱՐԵԱՆ ՇԱՔԱՐԻ ՔԱՆԱԿԷՆ

Ամերիկացի եւ Անգլիացի գիտնականներ միասնաբար համագործակցելով կատարած են փորձարկում մը քննելու համար յիշողութեան մակարդակը ըստ արեան մէջ շաքարի քանակին:

141 անձերու մասնակցութեամբ կատարուած փորձարկումը ցոյց կու տայ կապ մը՝ արեան շաքարի քանակին եւ յիշողութեան մակարդակի միջեւ:

Ըստ փորձագէտներուն, արեան մէջ շաքարի բարձր քանակը կրնայ առընչուած ըլլալ յիշողութեան հետ կապուած հարցերու հետ: Փորձարկումի արդիւնքներուն համաձայն՝ շաքարի ցած քանակը կրնայ նպաստել յիշողութեան բարելաւման նոյնիսկ տարիքով մեծ մարդոց պարագային:

Գիտնականներ քննելով մասնակիցներու ուղեղի յիշողութեան պատասխանատու մասը, որ կը կոչուի hippocampus, կը շեշտեն որ արեան մէջ շաքարի ցած քանակ ունեցող մարդոց մօտ hippocampus-ը աւելի մեծ է: Այս փորձարկումին մասին անդրադարձած է Neurology ամսաթերթը, որ նաեւ նշած է թէ արեան շաքարի քանակը իր բնական սահմաններուն մէջ ըլլալով հանդերձ կրնայ վնասել յիշողութեան՝ երբ քանակը բարձր ըլլայ:

Փորձարկումի ընթացքին մասնակիցները ենթարկուած էին բազմաթիւ բառերու, որոնք ցուցադրուած էին մեծ պաստառի միջոցով: Երեսուն վայրկեան դադարէ ետք մասնակիցները պէտք էր յիշէին այդ բառերը: Արեան շաքարի քանակին համապատասխան՝ բարձր քանակութեամբ շաքար ունեցող մարդիկ նուազ թիւով բառեր յիշած են:

Բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններ կը շարունակեն ցոյց տալ ֆիզիքական առողջութեան եւ հոգեկան հանգստութեան միջեւ կապը: Որքան առողջ ըլլայ մարմինը այնքան կրնայ առողջ ըլլալ նաեւ միտքը: Ճիշդ է նաեւ հակառակը՝ «Առողջ միտք առողջ մարմնի մէջ»:

ՀՈԳԵԲԱՆԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ

Նախանձը թաքնուած զգացողութիւն է: Այն իրավիճակը, երբ դուք նախանձի զգացողութիւն կ'ունենաք, սովորաբար կապուած է դիմացինին եւ ձեր միջեւ մրցակցութեան ու համեմատութեան զգացողութիւններու յառաջացումով: Մրցակցութիւնը եւ համեմատութիւնը ուրիշներու հետ կը ծառայեն իբրեւ միջոց դուք ձեր «ես»-ին գնահատական տալու համար:

Որպէսզի չափաւորէք կամ վերացնէք նախանձի զգացողութիւնը՝ պէտք է գիտնաք անոր յառաջացման աղբիւրները:

Հետաքրքրական է, որ նախանձը կը ստիպէ ժրաջան աշխատիլ, որպէսզի դուք ձեզ արժանի համարէք՝ անընդհատ համեմատուելով դիմացինին հետ:

Ինչո՞ւ կը յառաջանայ նախանձի զգացողութիւնը՝

Առաջինը այն միտքն է, որ դուք կ'ուզէք այն, ինչ ունի ուրիշ մը, ինչպէս՝ դիրք, իշխանութիւն, դրամ, իր կամ այլ բան: Այս զգացողութիւնը ձեր մէջ կը ծնի չարութիւն դէպի այն մարդը, որուն կը նախանձիք, իսկ ձեր մէջ անիկա կը վերածուի տառապանքի:

Ուրիշներու յաջողութեան կամ ունեցուածքի հանդէպ նախանձը տհաճ զգացողութիւն է: Փոխանակ մենք մեր մէջ փնտռենք յաջողութիւնը, որպէսզի զգանք ուրախութիւն, նախանձի պարագային կ'ուզենք ունենալ այն, ինչ ունի ուրիշը կամ ուզենք, որ ուրիշը կորսնցնէ իր ունեցածը, որպէսզի մենք մեզի համար վերականգնենք մեր պատկերացուցած արդարութեան եւ հաւասարութեան զգացողութիւնը:

Նախանձը ունի բազմաթիւ դրսեւորումներ, որոնցմէ շատերը կը պարունակեն թաքնուած վտանգներ: Հետաքրքրական է այն հանգամանքը, որ կրնանք մէկուն հանդէպ ձգողականութիւն զգալ, բայց իրականութեան մէջ այդ ձգողականութեան տակ թաքնուած ըլլայ նախանձի զգացողութիւնը:

Նախանձը հոգեկան հիւանդութիւն է:

Ֆրանսայի Առողջապահութեան եւ բժշկական հետազօտութիւններու Ազգային ուսումնարանի գիտնականները փորձած են ստուգել նախանձող մարդոց ուղեղի աշխատանքը:

Գիտնականները հետազօտութիւնը անուանած են «որո՞ւն շաքարը համեղ է», եւ յատուկ սարքի միջոցով նկարած կամաւորներու ուղեղի աշխատանքը՝ երկու փոքր հոլովակներու ժամանակ: Առաջին հոլովակին մէջ շաքարը պարզապէս դրուած էր սեղանին, իսկ երկրորդին մէջ՝ ձեռք մը գունագեղ քաղցրեղէնին մէջէն շաքար կ'ընտրէր: Այնուհետեւ, մասնակիցները պէտք է պատասխանէին, թէ որ շաքարը պիտի ուզէին ունենալ՝ սեղանին դրուա՞ծը, թէ անծանօթին կողմէ ընտրուածը:

Գրեթէ 60 տոկոսը պատասխանած են երկրորդը: Իսկ երբ բժիշկները վերլուծած են թոմոկրաֆիք արդիւնքները, նկատած են նախանձներու մօտ ուղեղի աշխատանքի խանգարում:

«Ասոր մէջ անոնք մեղաւոր չեն: Անոնք պարզապէս հոգեկան խանգարում ունին: Միայն թէ կ'անհանգստացնէ «հիւանդ մեղաւորներ»-ու շատ բարձր տոկոսը»,- անոնց վարմունքը արդարացուցած է բժիշկ Տիպոլը:

ՉՈՐՍ ՈՒՏԵԼԻՔՆԵՐ ՈՐՈՆՔ ԿԸ ԲԱՐԵԼԱՒԵՆ ՈՒՂԵՂԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐՈՒՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԸ

Ձկան իւղ: Սալմոնը, սարտինը, թոնը, ինչպէս նաեւ ընկոյզը, դդումը եւ լուբիան կը պարունակեն մեծ քանակութեամբ ձկան իւղ կամ օմեկա 3, որ շատ օգտակար է ուղեղին համար:

Starch-ի կողքին, օմեկա 3-ը ուղեղին կը պարգեւէ ուժանիւթ:

Օմեկա 3-ին առաւելութիւնը այն է, որ դիւրութեամբ կը փոխադրուի մարմինէն դէպի ուղեղ:

Կարմիր հատապտուղ: Խաղողը, մորմենին եւ այլ հատապտուղներ որոնք ունին մուգ կարմիր կամ մանիշակագոյն գոյնը կրնան վաբելաւել կարճ ժամանակամիջոցի (short term) յիշողութիւնը, այսինքն նոր եւ թարմ տեղեկութիւններ յիշելու կարողութիւնը: Այս հատապտուղները նաեւ կրնան դանդաղեցնել կարճ ժամանակամիջոցի յիշողութեան հետ կապուած առողջապահական հարցերու զարգացումը:

Լոլիկ: Բազմաթիւ ուսումնասիրութիւններու հիման վրայ գիտնականներ կը պնդեն, թէ՝ լոլիկին մէջ գտնուող լայգոբին նիւթը, որ նաեւ պատասխանատու է լոլիկի կարմիր գոյնին, կրնայ ուղեղի բջիջները թարմ եւ առողջ պահել: Հետեւաբար, լոլիկը կրնայ ուղեղը պաշտպանել Alzheimer's-է:

Դդումի կուտ: Դդումի ճերմակ կուտերը կարելի է փոքր քանակով օրական դրութեամբ սպառել: Այս կուտերը կը բարձրացնեն արեան մէջ զինկի քանակը, որ իր կարգին կը բարելաւէ յիշողութեան եւ մտածելու կարողութեան մակարդակը:

MEDICARE ՍՏԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ՎԱՐՈՒԺԱՆ ԳՐԱՃԵԱՆ

Medicare կամ HMO առողջապահական ապահովագրութիւնը փոխելու կամ նոր ստանալու շրջաններէն մէկն է: Անոնք որ նոր պիտի սկսին, այլ խօսքով 65 տարեկան եղած կամ ըլլալը շատ մօտ է, շատ խոհեմ ըլլալու են նախքան նախընտրութիւն ընելը:

Բուն պետական medicareէն զատ գրեթէ միւս բոլորը շահաբեր ընկերութիւններ են: Անոնք HMO ներ են, եւ կը գործեն զանազան անուններու տակ: Ամենահետաքրքրականը իրենց անունին advantage բառը կը կցեն, ըսելու համար որ իրենք medicareէն աւելի առաւելութիւններ կը տրամադրեն: Անոնց միակ առաւելութիւնը այն որ յաւելեալ առողջապահական ապահովագրութեան պէտք չկայ, քանի որ բոլոր ծախսերը իրենք կը հոգան, մինչ medicareը կը վճարէ միայն ութսուն առ հարիւրը: Medicareի գլխաւոր առաւելութիւնը այն է, որ հիւանդը ազատ է իր ուզած բժիշկին (կամ այլ դարմանատունի) դիմել եւ գրեթէ սահմանափակում չկայ թէ տարին քանի՞ անգամ կարելի է բժիշկի մը այցելել:

HMO-ները մէկէ աւելի սահմանափակումներ ունին, որոնց գլխաւորը այն է, որ պէտք է դիմել միայն իրենց ունեցած ցանկի բժիշկներուն: Անոնք այս շրջանին գիրար կը հրմշտկեն մամուլով, հեռատեսիլով եւ այլ միջոցներով, յաճախորդներ որսալու համար: Անոնք որոնք medicareի կողքին medical ունին, բնաւ պէտք չէ մտածել HMO ներու (անշուշտ մեր կարծիքով): Եթէ անպայման HMOի մը կ'ուզէք արձանագրուիլ, դարձեալ մեր կարծիքով ամենանախընտրելին Kaiser-ն է:

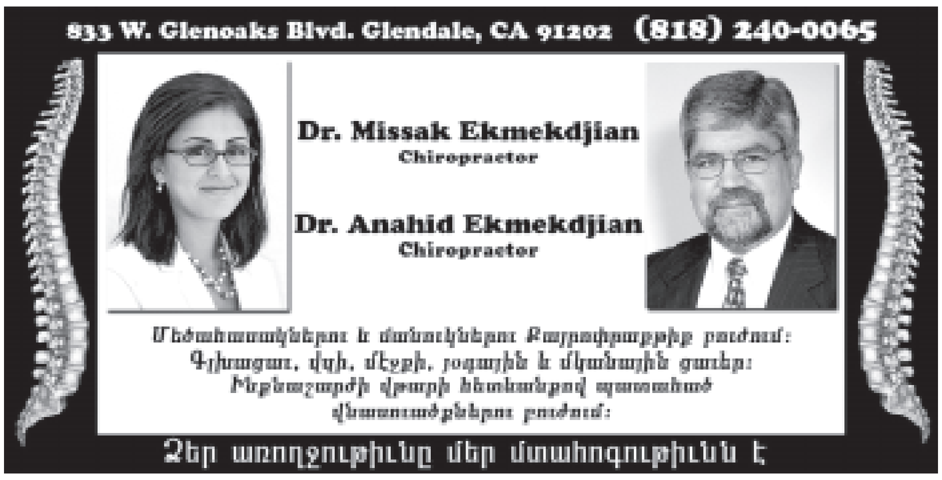

HayastanInfo.net

ՄԵՍՐՈՊ ՄԱՇՏՈՑԻ 1650 ԱՄԵԱԿԻՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎԸ

Շարունակուած էջ 6–էն

Սոյն գիտաժողովը համակարգչային արդի մեթոտներով մասնակիօրէն արբանեակային հեռասփռում ունենալով, մատչելի դարձաւ աշխարհի չորս ծագերուն:

Առաջին նստաշրջանի զեկուցաբերներն էին՝ Հայր Լեւոն Զէքիեան, նիւթ ունենալով «Մեսրոպ Մաշտոց անուան խորհուրդը տասնվեց դարերու հայեցակէտէն»: Դժբախտաբար հիւանդութեան պատճառով ակամայ բացակայելուն պատճառով իր ելոյթը կարդաց Յարութ Տէր Դաւիթեան: Ապա նիւթի քննարկումը տեղի ունեցաւ Հայր Լ. Զէքիեանի հետ ուղղակի եթերով՝ Վենետիկէն:

Երկրորդ զեկուցաբերն էր Դոկտ. Աբրահամ Տէրեան «Կորիւնի «Վարք Մաշտոցի» կառուցուածքն ու նպատակը»:

Դոկտ. Սրբուհի Հայրապետեան «Ազգային Ինքնութեան արմատաւորումը եւ հիմնաւորումը»:

Դոկտ. Աբէլ Քհնյ. Մանուկեան՝ «Հոգեւոր պետականութեան կերտման եւ ազգային ինքնութեան պահպանման ծրագիրը» Ե. դարուն եւ այսօր»:

Ճաշի դադարէն ետք տեղի ունեցաւ երկրորդ նստաշրջանը: Զեկոյցներով հանդէս եկան հետեւեալները.

Դոկտ. Երուանդ Ջօրեան »Հայկական Համացանց համալսարանի առաքելութիւնը եւ հայկական ինքնութեան ամրակայումը«:

Դոկտ. Յակոբ Կիւլլիւճեան՝ «Լեզուի հեռանկարները պատկանելիութեան եւ ինքնութեան յարաբերականացման ու համաշխարհայնացման դիմաց՝ Ե. դարուն եւ այսօր»:

Դոկտ. Ռապըրթ Հիւսըն՝ «Մեսրոպ Մաշտոց եւ Մխիթար Սեբաստացի, Հայ ժողովուրդի երկրորդ եւ երրորդ լուսաւորիչները»:

Զեկոյցներու աւարտին ներկաները իրենց շահեկան հարցումներով յաւելեալ լուսաբանութիւններ ստացան արծարծուած նիւթերուն շուրջ:

Գիտաժողովի ընթացքին զեկուցաբերներու կենսագրութիւնները ներկաներուն ծանօթացնողներն էին Տիկ. Ծովինար Մելգոնեան (Համազգային) եւ Յարութ Տէր Դաւիթեան (Նոր Սերունդ):

Կը շնորհաւորենք հանճարեղ Մեսրոպ Մաշտոցի նուիրուած սոյն գիտական բարձրորակ սեմինարի բոլոր մասնակիցներն ու կազմակերպիչները, մաղթելով նորանոր յաջողութիւններ իրենց հետագայ ծրագիրներուն:

Գ. Մ.

ՀԱՃՆՈՅ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ ՅԻՇԱՏԱԿԸ

Շարունակուած էջ 13–էն

Տագէսեան, Տիկ. Ազատուհի Սիմոնեան-Գալայճեան, Տիկ. Մաքրուհի Թաթուլեան- Խաչատուրեան: Իւրաքանչիւրը փոխանցեց Հաճնոյ հերոսամարտին եւ հաճընցիներու գոյատեւման կամքին մասին:

Այս առիթին համար յատուկ պատրաստուած բեմին վրայ, գործադրուեցաւ գեղարուեստական յայտագիր մը մասնակցութեամբ լիբանանահայ երգիչներ Մանուկ Մինասեանի եւ Պերճ Նագգաշեանի:

Ներկաներու խանդավառութիւնը եւ եռուզեռը կանգ չէին առներ: Հաճնոյ Հայրենակցական Միութիւնը անգամ մը եւս կը յաւերժացնէր հերոսամարտի նահատակներուն յիշատակը:

Յաջորդ օրը՝ Կիրակի, 27 Հոկտեմբեր առաւօտեան հաւատացեալ ժողովուրդը հաւաքուած էր Նոր Հաճնոյ Ս. Գէորգ եկեղեցին, ուր Հաճնոյ հերոսամարտի նահատակներուն յիշատակին պատարագեց եւ քարոզեց Հոգշ. Տէր Վարանդ Վրդ. Գորդմոսեան, մասնակցութեամբ Գայիանէ երգչախումբին:

Վարձքը կատար բոլոր անոնց, որոնք իրենց ներկայութեամբ կամ գործակցութեամբ մասնակից դարձան Հաճնոյ հերոսամարտի աւանդական մատաղի պատրաստութեան եւ կազմակերպչական յարակից աշխատանքներուն:

«ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑՒՈՅ ԲԱՐՁՐԱՍՏԻՃԱՆ ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆՆԵՐ»

Շարունակուած էջ 14–էն

ղիկոսի եւ Սովետական Նորահաստատ Հայաստանի դժուարին տարիներու մանրամասն նկարագրութիւններով, ինչպէս նաեւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Տ.Տ. Սահակ Բ. Խապայեան Կաթողիկոսի Ատանայի մէջ Կիլիկիոյ տուած վերջին հրաժեշտով՝ Կիլիկիոյ պարպումին՝ 1921 թուականին: Հոն կը գտնուի նաեւ Երուսաղէմի երախտաշատ միաբան եւ ապա Պատրիարք Մեսրոպ Նշանեան վարդապետի մնայուն եւ իմաստուն աշխատանքը Երուսաղէմի Պատրիարքութեան ամենավտանգաւոր այդ տարիներու ընթացքին, երբ Օսմանեան Թուրքիա ամէն կերպ կը նսեմացնէր հայոց ներկայութիւնը Սուրբ Երկրէն ներս անհարկի եւ քաղաքական դիտումներով»:

Եփրեմ Սրբազան գիրքին երկու բաժիններուն ակնարկելով յայտնեց, թէ՝ երեք հատորները միասնաբար կը նշեն Հայ Բարձրաստիճան 40 Հոգեւորականներու բացառիկ վաստակը՝ վարչական, մատենագրական, ձեռագրագիտական, եւ գրական մարզերէ ներս, որոնք կը տողանցեն բոլորանուէր ծառայութեամբ ի սպաս դնելով իրենց կեանքը՝ 20-րդ դարու ընթացքին, յատկապէս առաջին յիսնամեակին՝ փրկելով Հայ Եկեղեցին իսկական վտանգէ՝ թէ՛ ցեղասպանութեան եւ թէ՛ Սովետական անկրօն տիրակալութեան ճիրաններէն:

Եփրեմ Սրբազան կարեւորութեամբ նշեց նաեւ՝ որ այս հատորը եւս իր երկրորդ բաժնին մէջ կը բովանդակէ բանասիրական, աստուածաբանական եւ ձեռագրագիտական ակնառու ներդրում, ինչպէս «Հայաստանի հնագոյն Աշխարհագրութեան» բնագիրը, աստուածաբանական ամենէն վաւերական երկը՝ «Կնիք Հաւատոյ», ինչպէս նաեւ աշխարհաբարի նորագոյն թարգմանութիւնը լրիւ «Շարակնոց»ին՝ տքնաջան աշխատանքով՝ կատարուած իր՝ Եփրեմ Արքեպիսկոպոսին կողմէ:

Տաղանդաւոր երգչուհի Մաննիկ Մանուկեանի մենակատարմամբ գեղարուեստական գողտրիկ յայտագրէն ետք, հրաւիրուեցաւ իր խօսքը աւելցնելու գիրքին հեղինակը Արժ. Տէր Զաւէն Աւագ Քհնյ. Արզումանեան: Շնորհակալութեան իր խօսքը ուղղելէ ետք Եփրեմ Արքեպիսկոպոսին, յանուն Առաջնորդ Սրբազան Հօր ներկայ եղող Տաճատ Ծ. Վարդապետին, Տ. Յովսէփ Աւ. Քհնյ. Յակոբեանին, եւ մեներգչուհի Մաննիկ Մանուկեանին, մասնաւորեց անցեալ դարու առաջին յիսնամեակի փոթորկալից տարիները, որոնց դէմ տոկաց Հայ Եկեղեցին շնորհիւ հոյլ մը Էջմիածնի Գէորգեան Հոգեւոր Ճեմարանի եւ Կ. Պոլսոյ Արմաշու Դպրեվանքի առաջին շրջանաւարտներու նուիրեալ եւ քաջարի հոգեւորականներուն, երբ անոնցմէ ոմանք նահատակուեցան նոյնիսկ, եւ ոմանք աքսորուեցան, եւ սակայն հրաշքով վերապրող հոյլ մը հոգեւորականներ, տակաւին երիտասարդ, Ս. Էջմիածինը փրկեցին ու Արմաշը «փոխադրեցին» Երուսաղէմ եւ Անթիլիաս:

Տէր Զաւէն ապա իր բանասիրական բաժնի 40-ի համող երկերէն երեքը առանձնացնելով անոնց հնագոյն եւ ամենէն վաւերական ըլլալը հաստատեց: Առաջինն է անոնցմէ 5-րդ դարու բացառիկ մատենագիր Եզնիկ Կողբացիի «Եղծ Աղանդոց»ը որ քրիստոնեայ Հայաստանի առաջին վաւերական ջատագովութիւնը կը հանդիսանայ՝ ընդդէմ նոյն դարու այլազան աղանդներուն, լիովին լուսաբանուած բազմաթիւ Ս. Գիրքի մէջբերումներով: Եզնիկ Բագրեւանդի Եպիսկոպոսն էր եւ մին Սուրբ Թարգմանիչներէն որ իր ուսուցչապետին Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի Ս. Սահակ Պարթեւ Հայրապետի կողքին եւ իր ընկերակիցներուն հետ միասին թարգմանեցին Աստուածաշունչ Մատեանը: Ինքն էր որ Կ. Պոլիս ուսանելու գնաց եւ իր հետ Վաղարշապատ բերաւ Յունարէն լաւագոյն «Եօթանասնից» կոչուած բնագիրը, որմէ կատարուեցաւ Աստուածաշունչի վերջնական ոսկեղնիկ գրաբարի թարգմանութիւնը:

Յաջորդ աղբիւրը որ Տէր Զաւէն ճշդեց 7-րդ դարու «Կնիք Հաւատոյ» աստուածաբանական եւ քրիստոսաբանական երկն էր խմբագրուած 618 թուին Կոմիտաս Ա. Աղցեցի Կաթողիկոսին կողմէ, տալով վերապրող միակ ձեռագրին ողխսականը, զոր գտած էր Կարապետ Եպս. Տէր Մկրտչեան 1914 թուականին Պարսկաստանի Դարաշամբ գիւղաւանի Ս. Ստեփաննոս Նախավկայ վանքին մէջ: Ան յիշատակեց երրորդ կարեւորագոյն աղբիւր մը եւս 8-րդ դարէն՝ «Կանոնագիրք Հայոց» ժողովածուն զոր խմբագրած էր առաջին անգամն ըլլալով Իմաստասէր Յովհան Օձնեցի Կաթողիկոսը որպէս մնայուն կանոնները Հայ Եկեղեցւոյ՝ անոնց յարակից Եկեղեցական Ժողովներով: Հատորը իր վերջնական ձեւին բերուած էր գիտնական իրաւագէտ Վազգէն Յակոբեանի կողմէ երկու մեծադիր հատորներու մէջ՝ Երեւան հրատարակուած, մին 1964-ին եւ միւսը 1971-ին:

Տէր Զաւէն յայտնեց նաեւ որ իր յաջորդ երկը, անգլերէն լեզուով, արդէն պատրաստ է տպարան յանձնուելու, ուր քառասունի չափ ուսումնասիրութիւններ թարգմանաբար պիտի տրամադրուին անգլիախօս մեր հասարակութեան:

Իր փակման խօսքով Հոգշ. Տ. Տաճատ Ծ. Վրդ. Եարտըմեան զգացուած բառերով գնահատեց գրքին հեղինակը որպէս ժառանգորդը անցեալի մեր վարդապետներուն, որոնք հարուստ աւանդ թողուցին Հայ Եկեղեցւոյ եւ եկեղեցական գրականութեան անդաստանէն ներս: Դրուատեց Տէր Հօր աննահանջ ոգին եւ աշխատասիրութիւնը իր վերջին շրջանի շարք մը կրօնագիտական եւ պատմագիտական երկերու հրատարակութեանց համար:

Հայր Տաճատ Ծ. Վարդապետի «Պահպանիչ»ով վերջ գտաւ շնորհանդէսը որուն յաջորդեց հիւրասիրութիւն:

«Մասիս»

SEROP'S CAFE
GREEK & LEBANESE FOOD
SERVING BATON ROUGE SINCE 1979

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք
«Մասիս» Շաբաթաթերթին
T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863
Massis2@earthlink.net

ՈՎՔԵ՞Ր ԵՆ ՀԱՄՇԵՆՑԻՆԵՐԸ, ՈՐՏԵՂԻ՞Ց ԵՆ ԵԿԵԼ, Ո՞ՒՐ ԵՆ ԳՆՈՒՄ.
ՀԱՄՇԵՆՑԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՂԻ ՄԵԿՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Շարունակուած էջ 16-էն

թիւ համշենցիներ են պետական պաշտօններ զբաղեցնում:

Թուրքիայի համար էական քաղաքական շրջադարձ հանդիսացող 1874-1980 թուականների եւ 1980 թ. տեղի ունեցած ռազմական յեղաշրջման ազդեցութիւնը սկսեցին թօթափել 1990-ականներից յետոյ: Այս շրջանում թէ՛ աջակողմեան եւ թէ՛ ձախակողմեան հոսանքներում «պարտիզանութիւն» արած համշենցիներ են եղել: Այսպէս՝ այն դէպքում, երբ գաւառի կենտրոնում ապրող լազերը խիստ մօտ են պետութեան հետ (քաղաքաբնակ լինելու շնորհիւ նրանք աւելի վաղ են ընդգրկուել արդիականացման գործընթացում), համշենցիները շատ ուշ են մտել սոյն գործընթացի մէջ: Համշենցիները 1980-ականներին անգամ հաւաքական աշխատանքով են իրենց գիւղերի ճանապարհները շինել: Բացի այդ՝ «մէկ լեզու (թուրքերէն), մէկ ազգ (թուրք)» ընկալմանը հակառակ՝ առանձնացող մայրենի լեզու ունեցող համշենցիները, բնականաբար, եղել են օտարացման սուբիեկտ: Հետեւաբար նրանց սոցիալական եւ քաղաքական պահանջներն առաւելապէս հակուել են դէպի ընդդիմադիր քաղաքականութեանը, 1970-ականներից սկսած՝ «Քարաօղլան» Բիւլենթ Էջեւիթի ժողովրդահանրապետականութեանը եւ, մասնաւորապէս, երիտասարդ շրջանակները՝ առաւելապէս յեղափոխական ձախակողմեան շարժումներին (26):

Միւս կողմից՝ համշենցիների մի էական հատուած էլ նախընտրում է, որպէս տնտեսական ոլորտում զարգանալու ուղի, մօտ լինել պետականամէտ կուսակցութիւնների հետ: Կարող ենք ասել, որ իրականում այդ «պետականամէտ ուղեգծի» ենթագիտակցութեան մէջ ընկած է մէկ այլ «մտահոգութիւն»՝ հայկականութիւնը: Համշենցիները գիտակցում են, որ իրենք համարւում են իսլամացած հայեր, եւ նրանցից ոմանք ցանկանում են մօտ կանգնել աջակողմեան կուսակցութիւններին:

«Պոստմոդեռն փոխակերպում»՝ ինքնութեան բացայայտում

Համշենցիների մէջ ինքնութեան թեման հիմնականում սկսել է արդիականութիւն ձեռք բերել 1990-ականների վերջերին մօտ: Դրանում դեր են ունեցել տարբեր ազդակներ, որոնց մէջ գլխաւոր տեղ է զբաղեցնում քրդերի՝ ինքնութեան հիմքով վարած քաղաքականութեան՝ ողջ երկրում առաջացրած ցնցումը: Քրդական շարժումների՝ մայրենի լեզուի եւ մշակոյթի թեմաներով պահանջների շնորհիւ հանրապետութեան ռեժիմի կողմից ուծացման ենթարկուած միւս էթնիկ ինքնութիւններում եւս զարթօնք է արձանագրուել ընդդէմ «պաշտօնական գաղափարախօսութեան»: Քրդերին հետեւել են համշենցիների հետ կողք կողքի ապրող լազերի՝ լեզուի եւ մշակոյթի ոլորտներում առկայ զարթօնքը եւ, յատկապէս, լազերէնով երաժշտական բնագաւառում արձանագրուած զարգացումները:

Հանրապետութեան պատմութեան ընթացքում ոչ թուրք էթնիկ ինքնութիւնների դէմ տարուած ուծացման աշխատանքները տեղիք են տուել այդ ներքին ինքնութիւններում զանազան հոգեբանութիւնների առաջացմանը: Զուլումը նրանց ուղեղներում կոդաւորել էր, թէ թուրքերէնը, պետութեան լեզուն լինելուց բացի, նաեւ ժամանակակից, քաղաքաբնակ լինելու ցուցանիշ է: Հետեւաբար ապահովուել է, որ տեղական լեզուները, մի տեսակ «օտարութեան» յետամնացութեան, գիւղացիութեան հետ նոյնացուելով, ընկալուեն որպէս ամօթալի վիճակ: Հասարակական ոլորտում թուրքերէնից բացի մէկ այլ լեզուի կիրառումը ամօթալի է դարձել: Քրդերի՝ մշակոյթի եւ լեզուի բնագաւառներում տարած պայքարը, այնուհետեւ՝ լազերի՝ նրանց հետեւած լինելու փաստը նախ եւ առաջ ապահովել են, որպէսզի յօդս ցնդի այդ հոգեբանութիւնը: Տարբեր էթնիկ ինքնութիւններ սկսել են աւելի բացայայտ խիզախութեամբ տէր կանգնել իրենց լեզուին եւ երգարուեստին (27):

Համշենցիների՝ անհետացման վտանգի տակ կանգնած իրենց լեզուին եւ մշակոյթին տէր կանգնել սկսելու հարցում մեծ ազդեցութիւն է թողել նաեւ լազ երաժիշտ Քեազըմ Քոյունջուի՝ սեփական ալբոմներում համշեներէն երգերին, խաղիկների տեղ տալու փաստը: Կարճ ժամանակահատուածում ողջ երկրով մէկ ժողովրդականութիւն շահած Քեազըմ Քոյունջուն մեծ նպաստ է ունեցել թէ լազերի եւ թէ համշենցիների մէջ վերոյիշեալ հոգեբանութիւնը փոխելու գործում: Քեազըմ Քոյունջուից յետոյ բագում համշենցի երիտասարդներ սկսել են յայտնագործել մինչ այդ իրենց մեծ մայրերի յիշողութեան մէջ գաղտնի պահուած մայրենի լեզուով երգերը, անգամ՝ նոր երգեր յօրինել համշեներէնով: Տեխնոլոգիաների ստեղծած հնարաւորութիւններից էլ օգտուելով՝ այդ երգերը, երգերի տեքստերի ժողովածուներն սկսել են հրապարակել սոցիալական կայքերում: Երաժշտութեան բնագաւառում Գեոքհան Բիրբենի, Բիգիմ Յաշարի (Քաբաօսմանօղլու), Այդողան Թոփալի, «Վոկա»-ի, Այդողան Յըլմազի, Սալիհ Յըլմազի, Մելուսեսի, (Ալթան Ջիւելէքի) պէս բազմաթիւ անձինք եւ խմբեր թողարկել են համշեներէն երգերից կազմուած ալբոմներ: Համշենցիների թեմայով ուսումնասիրութիւններ եւ ժողովածուներ են հրապարակուել սոցիալական կայքերում եւ բլոգներում: Խոպայում տպագրուող «Բիրեաշամ» ամսագրում առաջին անգամ տեղ են գտել երկու լեզուներով (համշեներէն եւ թուրքերէն) նիւթեր: 2012 թ. մարտին Ստամբուլում հիմնուել է ՀԱՏԻԿ (համշենական մշակոյթի ուսումնասիրման եւ պահպանման կազմակերպութիւն) միութիւնը (ՀԱՏԻԿ-ը հիմնուել է 2011 թ. Յունիսին-Ակունքի խմբ.):

Մշակութային ոլորտում արձանագրուած այս զարգացումները համշենցիների ինքնութեան խնդրի լուծման հարցում տարբեր միտումների տեղիք են տուել: Ինչպէ՞ս է ապահովուելու համշենական ինքնութեան ամենակարեւոր մասը հանդիսացող լեզուի պահպանումը: Այս առումով բաւարարուելու են միայն առկայ բառապաշարը պահպանելո՞վ, թէ՞ պէտք է կապ հաստատել համշեներէնի մայր աղբիւր հայերէնի հետ: Համշեներէնը պահպանելու համար պէ՞տք է արդեօք, քրդերի եւ այլ էթնիկ խմբերի նման, պահանջել, որ համշենցիների բնակավայրերում համշեներէնն ուսուցանուի առնուազն որպէս ընտրովի դաս: «Համշենական մշակոյթ ասելիս ի՞նչ ի նկատի ունեն: Նման եւ այլ բազմաթիւ հարցերի առջեւ համշենական ինքնութեանը տէր կանգնողների մտքերը դեռ յախուռն վիճակում են...

---

21. Թալին Բիւիւքքիւրքչիեան, «Մոռանալով եւ թաքնուելով՝ գոյութիւն ունենալը համշենցիների մօտ» վերնագրով չհրատարակուած ատենախօսական ուսումնասիրութիւնը, Ստամպուլի Բիլգի համալսարանի Սոցիոլոգիայի ինստիտուտի մշակութային ուսումնասիրութիւնների ուղղութեամբ ասպիրանտուրայի ծրագիր, 2011:

22. Լեւոն Խաչիկեան, նշու. աշխ., էջ 38, յղում 30:

23. Խոպացի արհեստաւոր Հըզըր Յազըջըի հետ արուած հարցազրոյցը տե՛ս «Բիրեաշամ» ամսագրում, համար 2, 2008 թ. Յուլիս /թուրքերէն/:

24. Նոյն տեղում:

25. Արդվինի գործարարութեան ուղեցոյց, ATSO հրատարակչութիւն, 2012 /թուրքերէն/:

26. Ջեմիլ Աքսու, «Սեւ ծովի ձախ անկիւնը՝ Խոպա», «Մութ էր Սեւ ծովում», խմբագիր՝ Ուղուր Բիրեօլ, Ստամբուլ, «Իլեթիշիմ» հրատարակչութիւն, 2012 թ. /թուրքերէն/:

27. Օզջան Ալպեր եւ Ջեմիլ Աքսու, «Ձախակողմեանութիւնը, տեղացիութիւնը եւ ժողովրդավարական ինքնավարութիւնը», «Բիրիքիմ» հանդէս, թիւ 259, 2011 թ. /թուրքերէն/:

Յօդուածը հրատարակուել է «Թոփլումսալ թարիհ» հանդէսում, թիւ՝ 236, 2013 թ. Օգոստոս, էջ 40–47

ԵԹԷ ՄԵՐ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԱՐԺԷՔՆԵՐԻՆ

Շարունակուած էջ 14-էն

Ինչպէս վերջերս թուրքերը տոլման գրանցեցին թուրքական ճաշատեսակ. դէ դրանից յետոյ ինչքան էլ հայն ասի. չէ, հայկական է, ո՞վ կը հաւատայ...

Տարիներ առաջ Ջիւան Գասպարեանը գալիս էր Բելգիա ու թուրք երաժիշտներին դուդուկ նուագել էր սովորեցնում... Այնպէս պատահեց, որ մի օր տարբեր ազգերի երաժշտական փառատօն էր Բրիւսելում ու թուրքերը երգեցին «Սարի Գիալի» երգը դուդուկի նուագակցութեամբ: Ես չհամբերեցի, երբ կատարումն աւարտուեց, մօտեցայ հարցրեցի.

-Դուք գիտէ՞ք, որ այդ երգը հայկական է, ինչպէս նաեւ դուդուկը:

-Ոչ տիկին, սա թուրքական երգ է, դուդուկն էլ է թուրքական...

Ես անզօր էի պնդելու, քանզի մենք մեր եղածին տէր չենք...

VA Print Media
Book Printing • Hard Covers • Year Books
Restoration of Old Books & Bibles
Նոր Գիրքերու Տպագրութեան եւ
Հին Գիրքերու Նորոգութեան Համար
Հեռաձայնել՝ ՎԱՀԷ ԱՃԱՊԱՀԵԱՆին
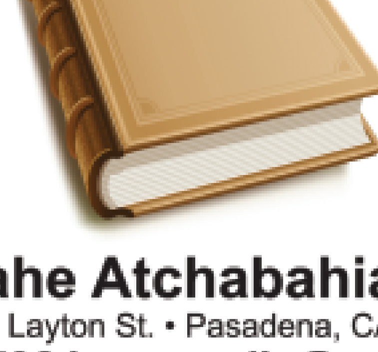
Vahe Atchabahian
1870 E. Layton St. • Pasadena, CA 91104
626-354-5924 • vamedia@yahoo.com

OFFICE SPACE FOR RENT
IN PASADENA
ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ
1060 North Allen Ave
Pasadena, CA 91104
Գրասենեակները վերանորոգուած
եւ յարմար վարձքերով
Հետաքրքրուողներէն իհռաձայնել՝
(626) 398-0506

Մասիս
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

Massis Weekly

You are cordially invited to celebrate

«ՄԱՍԻՍ» ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ-ի 33-րդ Տարեդարձի Ճաշկերոյթ Պարահանդէս

Massis Weekly 33rd Anniversary Dinner Dance

Երեկոն պիտի խանդավառէ սիրուած Երգիչ՝

Յարութ Յակոբեան

Performance by:

HAROUT HAGOPIAN

Տեղի կ՚ունենայ

Շաբաթ 9 Նոյեմբեր, 2013

Ժամը 8-էն սկսեալ՝

Saturday November 9, 2013

Starting at 8:00 p.m.

At the Arbat Banquet Hall
711 S. San Fernando Rd. Burbank, CA 91502

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար հեռաձայնել
For more info. call: (626)7 97-7680
Donation $75.00